

MEZŐTÚR VÁROS POLGÁRMESTERE

Előkészítésben közreműködött:

*Mezőtúri Egészségfejlesztési Iroda
részéről:*

*Nagyné Fekete Szilvia EFI szakmai
vezető*

Soltészné Krizbai Erika EFI szakápoló

Farkas Anett EFI gyógytornász

*Mezőtúri Közös Önkormányzati Hivatal
részéről:*

Biriszló Beáta hatósági osztályvezető

Az előterjesztést véleményezi:

Egészségügyi és Szociális Bizottság

ELŐTERJESZTÉS

Mezőtúr Város Önkormányzata Képviselő-testületének

2024. február 22-i ülésére

A Mezőtúri Járási Egészségterv elfogadásáról

Tisztelt Képviselő-testület!

Magyarország Alaptörvénye XX. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy mindenkinek joga van a testi, lelki egészséghez.

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény „13. § (1) bekezdés 4. pontja alapján a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladat a törvényben meghatározott kivételekkel az egészségügyi alapellátás, az egészséges életmód segítését célzó szolgáltatások

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 152/B.§-a értelmében a „A járásra, illetve a fővárosban a fővárosi kerületre vonatkozóan - azon járásokban, ahol működik egészségfejlesztési iroda, az egészségfejlesztési irodák bevonásával - a járásszékhely város önkormányzata a területileg érintett települési önkormányzatokkal vagy azok társulásaival egészségtervet [a továbbiakban: járási (fővárosi kerületi) egészségterv] dolgoz ki, illetve gondoskodik az abban foglaltak megvalósításáról, amelynek során együttműködik a fővárosi és megyei kormányhivatal

járási (fővárosi kerületi) hivatalával, az alapellátást és a szakellátást nyújtó egészségügyi szolgáltatókkal, valamint az egyéb érintett ágazatok szereplőivel.”

Mezőtúr Város Önkormányzata, mint a járásszékhely település önkormányzata eleget téve a jogszabályi előírásoknak, a Mezőtúri Kórház és Rendelőintézet Egészségfejlesztési Irodája szakemberei szakmai segítségével kezdte meg az egészségterv elkészítését. Az egészségterv egy komplex terv, amely a lakosság életminőségének, életfeltételeinek javítását szolgálja. Egy cselekvési program, mely figyelembe veszi a kialakult állapotot, a lakossági igényeket, a szakemberek javaslatait. Célja, hogy szervezett programokkal próbáljuk javítani a lakosság egészségügyi állapotát, egyfajta szemléletváltás elérése, melynek következtében az emberek szélesebb körben törekszenek egészségük megőrzésére. Ennek egyik fontos alappillére a prevenció, valamint a szakemberek együttműködése.

Az egészségterv elkészítése a járásszékhely település önkormányzata feladata, de a járás önkormányzatainak közreműködésével szükséges kidolgozni.

A munka kezdetén felvettük a kapcsolatot:

- a járási települések polgármestereivel,
- rajtuk keresztül a járás egészségügyi szolgáltatóival (házi orvosok, fogorvosok, gyermekorvosok, védőnők),
- a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Mezőtúri Járási Hivatal Népegészségügyi Osztályával,
- a Berettyó-Körös Többcélú Társulás Szociális Szolgáltató Központtal.

Adatokat, információkat kértünk be az egyes településekre vonatkozóan:

- település bemutatása,
- demográfiai adatok 2017-2022. között (lakosság szám alakulása, születés és halálozás),
- egészségügyi alapellátás működése (pl. orvosi praxisok száma, betöltöttek-e a körzetek stb.),
- statisztikai adatok az orvosi körzetekre vonatkozóan 2017-2022. között (OSAP statisztika)
- a településen élők szociális helyzete, szociális ellátások biztosítása,
- sportolási lehetőségek bemutatása a településen,
- a 2017-2022 közötti időszakban megvalósult, folyamatban lévő, és tervezett azon projektek, beruházások, programok, rendezvények bemutatása, amelyek az egészségmegőrzéssel, egészségfejlesztéssel, egészséges életmóddal, a betegségek megelőzésével kapcsolatosak,

- a településen mely rétegek a legveszélyeztetettebbek a betegségek kialakulása szempontjából,
- mit tartanak fontosnak az egészségfejlesztés céljából.

A beérkezett információk összegzése mellett egy lakossági kérdőív (**1. melléklet**) is összeállításra került, mely 18 kérdésből állt. A válaszok kiértékelését részletesen tartalmazza az egészségterv.

Az egészségterv meghatározza azokat a területeket, amelyek fejlesztésre szorulnak, illetve célokat tűz ki, javaslatokat fogalmaz meg az egészségfejlesztéssel kapcsolatban. Az egészségfejlesztés nem csupán az egészségügy feladata, átfogó társadalmi és politikai tevékenység, mely magában foglalja az egyének ismereteinek és készségeinek fejlesztését, a közösségek aktív részvételét, valamint az egészséges, illetve egészséget támogató környezet kialakítására irányuló társadalmi, jogszabályi és gazdasági háttérfeltételek biztosítását, kialakítását. Összefogásra van szükség ahhoz, hogy a kitűzött célok minél szélesebb körben megvalósulhassanak. Az egészségterv folyamatos vizsgálata, felülvizsgálata szükséges, melynek során ki kell kérni a közreműködők véleményét, tapasztalatait, javaslatait. Feladatunk, hogy az egészségtervben megfogalmazott célokat minőségi tartalommal, megfelelő intézkedésekkel töltsük fel, és elősegítsük azok megvalósulását.

Fentieket figyelembe véve, kérem az előterjesztés megtárgyalását és az alábbi határozati javaslat elfogadását.

Mezőtúr, 2024. február 12.

Szűcs Dániel
polgármester

*Határozati javaslat***Mezőtúr Város Önkormányzata
...../2024.(II.22.) képviselő-testületi határozata****A Mezőtúri Járási Egészségterv elfogadásáról**

Mezőtúr Város Önkormányzatának Képviselő-testülete Magyarország Alaptörvénye 32. cikk (1) bekezdés b) pontja, valamint XX. cikk (1) bekezdése alapján – figyelemmel Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés 4. pontjára, valamint az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 152/B.§-ára – az alábbi határozatot hozza:

1. Mezőtúr Város Önkormányzata Képviselő-testülete jelen határozat **1. melléklete** szerint elfogadja a Mezőtúri Járás Egészségtervét a 2024-2029. közötti időszakra vonatkozóan.
2. Mezőtúr Város Önkormányzata Képviselő-testülete gondoskodik az Egészségtervben megfogalmazottak megvalósulásáról, melynek során együttműködik a Mezőtúri Járás települési önkormányzataival, az alap- és szakellátást biztosító egészségügyi szolgáltatókkal, intézményekkel, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Mezőtúri Járási Hivatal Népegészségügyi Osztályával.
3. Mezőtúr Város Önkormányzata Képviselő-testülete a Mezőtúri Járási Egészségterv felülvizsgálatának időpontját 2029. február 28. napjában határozza meg

Felelős: Szűcs Dániel polgármester

Határidő: 1. és 2. pontban folyamatos, 3. pontban: 2029. február 28.

A határozat végrehajtásában közreműködik:

Mezőtúri Közös Önkormányzati Hivatal Hatósági Osztály

A képviselő-testületi határozatról értesül:

1. Szűcs Dániel polgármester, Helyben
2. Patkós Éva alpolgármester, Helyben
3. dr. Enyedi Mihály jegyző, Helyben
4. dr. Balla Vilmos aljegyző, Helyben
5. Képviselő-testület tagjai, Helyben
6. Egészségügyi és Szociális Bizottság tagjai, Helyben
7. Mezőtúri Közös Önkormányzati Hivatal Hatósági Osztály, Helyben
8. Mezőtúri Kórház - Rendelőintézet Egészségfejlesztési Iroda, 5400 Mezőtúr, Kossuth Lajos utca 9-11.
9. Túrkeve Város Önkormányzata (5420 Túrkeve, Petőfi tér 1.)
10. Kétpó Község Önkormányzata (5411 Kétpó, Almássy tér 1.)
11. Mesterszállás Községi Önkormányzat (5452 Mesterszállás, Szabadság út 24.)
12. Mezőhék Község Önkormányzata (5453 Mezőhék, Kossuth Lajos utca 1.)
13. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Mezőtúri Járási Hivatal Népegészségügyi Osztálya, 5400 Mezőtúr, Kossuth Lajos tér 1.
14. Mezőtúri Járás házi orvosai, házi gyermekorvosai, fogorvosai, iskolaorvosai, védőnői
15. Berettyó-Körös Többcélú Társulás Szociális Szolgáltató Központ, 5400 Mezőtúr, Főti utca 168.)

Mezőtúr, 2024. február 22.

Szűcs Dániel
polgármester

dr. Enyedi Mihály
jegyző

Az ön neme:

- férfi
- nő

Az Ön kora:

- 18 év alatti
- 19-24 év közötti
- 25-34 év közötti
- 35-44 év közötti
- 45-54 év közötti
- 55-64 év közötti
- 65-74 év közötti
- 75 éves vagy annál idősebb

Lakhelye:

- Mezőtúr
- Túrkeve
- Mezőhek
- Mesterszállás
- Kétpó

Az Ön súlya: kg

Az Ön magassága: cm

Véleménye szerint Önnek van-e súlyproblémája?

- igen
- nem

Ön követ-e valamilyen diétát vagy étrendet? /több válasz is lehetséges/

- glutén érzékenység miatt diétázom
- cukorbetegség miatt diétázom
- laktóz, tejfehérje érzékenység miatt diétázom
- vegán életmódot követek
- vegetáriánus vagyok
- szénhidrát csökkentett diétát követek
- egyéb:
- nem

Szokott -e fogyókúrázni és milyen módszerrel?

- sport
- kalóriaszegény étrend
- fogyasztószer
- fogyókúra divatirányzatok
- koplalás
- médiából ismert javaslatok alapján
- dietetikus segítségével

Van-e káros szenvedélye, ártalmas szokása? /több válasz is lehetséges/

- dohányzás
- alkoholfogyasztás
- túlzott koffein vagy energiaital fogyasztás
- kábítószer használat
- cukros üdítők, ételek és/vagy chips túlzott fogyasztása
- játékszenvedély (szerencsejáték, mobiltelefon túlzott használata stb.)
- rohanó életmód, túlterheltség, időhiány

Szokott-e rendszeres testmozgást végezni?

- igen
- nem

Ha igen, hetente mennyi időt fordít testmozgásra?

- hetente 30 perc
- heti egy óra
- heti 2 óra
- heti 3 óra vagy több

Ha nem, miért?

- nem tartom fontosnak
- nincs rá időm
- nincs rá megfelelő anyagi háttér
- túl fáradtnak érzem hozzá magam
- a lakhelyemen nincs lehetőség
- egyéb:

Ön milyenek tartja az egészségi állapotát?

- kitűnő, teljesen egészséges vagyok
- jó, kielégítő
- átlagos, közepes
- rossz

Milyenek tartja mentális állapotát?

- - jó, nincsenek problémáim
- - legtöbbször jó, néha vannak enyhébb problémáim
- - általában sok a problémán, néha vannak jobb időszakok
- - mentális állapotom rossz, nem is emlékszek jó időszakokra

Milyenek ítéli meg szociális helyzetét?

- kitűnő
- jó, kielégítő
- átlagos, közepes
- rossz

Ön szokott-e szűrővizsgálatokon részt venni?

- igen
- nem

Ha nem, miért? /több válasz is lehetséges/

- nincs rá időm
- nem tartom szükségesnek
- messze vannak a szűrővizsgálati pontok
- szabadságot kellene kivennem, mert nem engednek el a munkahelyről

Milyen szűrővizsgálatokat tart fontosnak? Melyeken venne részt szívesen? /több válasz is lehetséges/

- vércukormérés
- koleszterinszint mérés
- 24 órás vérnyomás monitorozás vagy EKG vizsgálat
- méhnyakrák szűrés
- mammográfia (emlőszűrés)
- szájüregi daganatszűrés
- vastagbél szűrés
- prosztata szűrés
- mentális egészségszűrés
- mozgásszervi állapotfelmérés
- egyéb:

Milyen egészségfejlesztéssel kapcsolatos programon venne részt szívesen? /több válasz is lehetséges/

- lelki egészségfejlesztéssel foglalkozó programok
- egészséges táplálkozással kapcsolatos előadások, bemutatók
- környezettudatossággal kapcsolatos programok
- egészséggel, betegségmegelőzéssel kapcsolatos előadások
- gyógytorna
- vízi torna
- bicikli túra
- túra, kirándulás a szabadban
- jóga
- aerobic
- egészségnap
- szűrővizsgálatok
- nem vennék részt programokon
- egyéb:

Milyen időpontokban venne részt szívesen ezeken a programokon?

- hétköznap délelőtt
- hétköznap délután 14 óra után
- hétköznap 16 óra után
- hétvégén
- nem vennék részt programokon

Van –e javaslata az Ön lakóhelyén milyen módon lehetne az egészséges életmódot fejleszteni?



• MEZŐTÚR •
ANNO 1378



Mezőtúri Járás Egészségterv

2024-2029.



...../2024.(II.22.) számú képviselő-testületi határozat 1. számú melléklete

Készítette:

Mezőtúr Város Önkormányzata

Mezőtúri Kórház és Rendelőintézet Egészségfejlesztési Iroda

A járási egészségterv elkészítésében közreműködött, adatokat szolgáltatott:

- Túrkeve Város Önkormányzata
- Mesterszállás Községi Önkormányzat
- Kétpó Község Önkormányzata
- Mezőhék Község Önkormányzata
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Mezőtúri Járási Hivatal
Népegészségügyi Osztály
- Berettyó-Körös Többcélú Társulás Szociális Szolgáltató Központ
- A járás településein praktizáló házi orvosok, házi gyermekorvosok, fogorvosok,
védőnők.

Tartalomjegyzék

I.	Bevezetés	5
	1. A program háttere, szükségessége	6
	2. Fogalmak	9
II.	Társadalmi, gazdasági hatások a Mezőtúri Járásban	10
III.	Földrajzi, gazdasági környezet bemutatása	15
IV.	A Mezőtúri járás vonzáskörzetében található egészségügyi szolgáltatók	16
V.	A Mezőtúri járás településeinek bemutatása	18
	V.1 Mezőtúr	18
	V.2 Túrkeve	24
	V.3 Mesterszállás	26
	V.4 Kétpó	27
	V.5 Mezőhék	29
VI.	Szociális alapellátások a Mezőtúri Járásban	31
VII.	A járás demográfiai, epidemiológiai mutatói	35
VIII.	Lakossági egészségfelmérés	37
IX.	Mezőtúri Kórház és Rendelőintézet Egészségfejlesztési Iroda	48
X.	SWOT analízis	53
XI.	Összegzés	55

„Az egészség nem egyetlen tett, hanem szokásaink összessége. Azzá válunk, amit rendszeresen teszünk.”

Arisztotelész

I. Bevezetés

Az egészség érték, fokozottan kell(ene) figyelniük egészségünk megőrzésére. Amíg egészségesek vagyunk, sajnos sokan keveset teszünk azért, hogy az egészséges állapot hosszú ideig fennálljon.

Az egészségterv elkészítésének kötelezettségét jogszabály írja elő, ahogy az a későbbiekben részletesen kifejtésre kerül. Az egészségterv egyik célja, hogy átfogó képet kapjunk a járás lakosságának egészségügyi állapotáról, a járás egészségügyi ellátásáról, az emberek egészséghez való hozzáállásáról (mit gondolnak saját egészségi állapotukról, mit hajlandóak megtenni az egészségük megőrzése érdekében, mely területeket kell fejleszteni). Az egészségterv rendeltetése, hogy szervezett programokkal próbáljunk javítani a lakosság egészségügyi állapotán, célunk egyfajta szemléletváltás elérése, melynek következtében az emberek szélesebb körben törekszenek egészségük megőrzésére. Ennek számos összetevője van, és egy hosszú folyamat, mely mind a lakosság, mind az önkormányzatok, és valamennyi, az egészségterv megvalósításában közreműködőtől nagyon sok munkát, türelmet és kitartást igényel.

Az egészségterv tehát nagyon összetett, a lakosság életminőségének, életfeltételeinek javítását szolgáló terv, melyben a felek egyrangú partnereként kell, hogy részt vegyenek. Ez egy cselekvési program, mely figyelembe veszi a kialakult állapotot, a lakossági igényeket, a szakemberek javaslatait.

Az egészségterv kidolgozása során a prevenció fontosságát igyekeztünk hangsúlyozni, hiszen ahogy a kínai közmondás tartja: “A kialakult betegséget kezelni olyan, mintha az ember akkor kezdene kutató építeni, amikor már megszomjazott.”

Szeretnénk kiemelni még az összefogás erejét, prioritását, hiszen közösen nagyobb célokat tudunk kitűzni, és talán sikeresebb is lehet az egészségterv megvalósítása, melyhez a saját anyagi forrásokon kívül elsősorban a pályázati lehetőségekre kívánunk támaszkodni, de kiemelten fontos a humán erőforrás mozgósítása is a kitűzött cél elérése érdekében.

Az egészségterv elkészítése a járásszékhely település feladata, de ahhoz, hogy megfelelő képet kapjunk a járás településeiről, az egészségügyi helyzetükről, fontosnak tartottuk megkeresni a járási települések vezetőit adatszolgáltatás, együttműködés érdekében.

I.1. A program háttere, szükségessége

Az első Nemzetközi Egészségfejlesztési Konferencián (Lépés egy újfajta népegészségügy irányába, Ottawa, Kanada, 1986. november 17-21.) született meg az egészségfejlesztés fogalma. A konferencián résztvevők elfogadták az **Ottawai Egészségfejlesztési Chartát**, mely szerint: "Az egészségfejlesztés az a folyamat, amely módot ad az embereknek, közösségeknek, egészségük fokozottabb kézben tartására és tökéletesítésére. A teljes fizikai, szellemi és szociális jólét állapotának elérése érdekében az egyénnek vagy csoportnak képesnek kell lennie arra, hogy megfogalmazza és megvalósítsa vágyait, kielégítse szükségleteit, és környezetével változzék vagy alkalmazkodjon ahhoz. Az egészséget tehát, mint a mindennapi élet erőforrását, nem pedig mint életcélként kell értelmezni. Az egészség pozitív fogalom, amely a társadalmi és egyéni erőforrásokat, valamint a testi képességeket hangsúlyozza. Az egészségfejlesztés következképpen nem csupán az egészségügyi ágazat kötelezettsége."

Ahogy a bevezető részben említettük, az egészségről, az egészségfejlesztésről, az egészségterv készítéséről hazánkban is különböző jogszabályok rendelkeznek.

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) az egészséghez való jogot az alábbiak szerint rögzíti:

„XX. cikk

- (1) Mindenkinnek joga van a testi és lelki egészséghez.
- (2) Az (1) bekezdés szerinti jog érvényesülését Magyarország genetikailag módosított élőlényektől mentes mezőgazdasággal, az egészséges élelmiszerekhez és az ivóvízhez való hozzáférés biztosításával, a munkavédelem és az egészségügyi ellátás megszervezésével, a sportolás és a rendszeres testedzés támogatásával, valamint a környezet védelmének biztosításával segíti elő.”

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény rendelkezései alapján:

„13. § (1) A helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok különösen:

1. településfejlesztés, településrendezés;

2. településüzemeltetés (köztemetők kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása, a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása);
3. a közterületek, valamint az önkormányzat tulajdonában álló közintézmény elnevezése;
4. törvényben meghatározott kivételekkel az egészségügyi alapellátás, az egészséges életmód segítését célzó szolgáltatások;
5. környezet-egészségügy (köztisztaság, települési környezet tisztaságának biztosítása, rovar- és rágcsálóirtás);
6. óvodai ellátás;
7. kulturális szolgáltatás, különösen a nyilvános könyvtári ellátás biztosítása; filmszínház, előadó-művészeti szervezet támogatása, a kulturális örökség helyi védelme; a helyi közművelődési tevékenység támogatása;
8. gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások;
- 8a. szociális szolgáltatások és ellátások, amelyek keretében települési támogatás állapítható meg;
9. lakás- és helyiséggazdálkodás;
10. a területén hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának, valamint a hajléktalanná válás megelőzésének biztosítása;
11. helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás;
12. honvédelem, polgári védelem, katasztrófavédelem, helyi közfoglalkoztatás;
13. helyi adóval, gazdaság szervezéssel és a turizmussal kapcsolatos feladatok;
14. a kistermelők, őstermelők számára – jogszabályban meghatározott termékeik – értékesítési lehetőségeinek biztosítása, ideértve a hétvégi árusítás lehetőségét is;
15. sport, ifjúsági ügyek;
16. nemzetiségi ügyek;
17. közreműködés a település közbiztonságának biztosításában;
18. helyi közösségi közlekedés biztosítása;
- 19.*
20. távhőszolgáltatás;
21. víziközmű-szolgáltatás.”

Az **egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény** 152/B. §-a előírja, hogy – „a járásra, illetve a fővárosban a fővárosi kerületre vonatkozóan - azon járásokban, ahol működik egészségfejlesztési iroda, az egészségfejlesztési irodák bevonásával - a járásszékhely város

önkormányzata a területileg érintett települési önkormányzatokkal vagy azok társulásaival egészségtervet [a továbbiakban: járási (fővárosi kerületi) egészségterv] dolgoz ki, illetve gondoskodik az abban foglaltak megvalósításáról, amelynek során együttműködik a fővárosi és megyei kormányhivatal járási (fővárosi kerületi) hivatalával, az alapellátást és a szakellátást nyújtó egészségügyi szolgáltatókkal, valamint az egyéb érintett ágazatok szereplőivel.”

Az **1991. évi XI. törvény** az egészségügyi hatósági és igazgatási tevékenységről szól. Megfogalmazza a közegészségügyi (különösen a környezet- és település-, élelmezés- és táplálkozás-, gyermek- és ifjúság-, illetőleg sugáregészségügyi, kémiai biztonsági), a járványügyi, az egészségfejlesztési (egészségvédelmi, egészségnevelési és egészség megőrzési), az egészségügyi igazgatási tevékenységek irányítását, koordinálását és felügyeletét, valamint az egészségügyi ellátás felügyeletét (a továbbiakban együtt: népegészségügy) állami feladatokat.

„Egészséges Magyarország 2021–2027” Egészségügyi Ágazati Stratégia

Meghatározza a Kormány a lakosság egészsége iránt érzett felelősségtől vezérelve a 1722/2018. (XII. 18.) Korm. határozatot az egészségügy átfogó megújítására irányuló, a legnagyobb egészségveszteségek mérséklését célzó, 2019–2030 közötti időszakra szóló 5 Nemzeti Egészségügyi Programot (Nemzeti Rákellenes Program, Nemzeti Keringési Program, Nemzeti Mozgásszervi Program, Nemzeti Mentális Egészségügyi Program, Nemzeti Gyermekegészségügyi Program), valamint 2016-ban elindította az Egészséges Budapest Programot.

Részletesen leírja a Népegészségügy, Alapellátás, Járó- és Fekvő szakellátás, Krónikus ellátás és tartós ápolás, Ágazati humán erőforrás, Digitális egészségügy, Irányítási rendszer átalakítása és megerősítése fejlesztése érdekében tervezett intézkedéseket.

I.2. Fogalmak

Egészség fogalma:

1948-as megalakulásakor az Egészségügyi Világszervezet (World Health Organization, WHO) az egészséget a következőképpen definiálta: „Az egészség a teljes testi, lelki és szociális jólét állapota, és nem csupán a betegség hiánya”. A fogyatékoság nem zárja ki az egészséget.

Az egészség dimenziói:

- biológiai egészség: a szervezetünk megfelelő működése,
- lelki egészség: személyes világnézetünk, magatartásbeli alapelveink, illetve a tudat nyugalmanak és az önmagunkkal szembeni békének a jele,
- mentális egészség: a tiszta és következetes gondolkodásra való képesség,
- emocionális egészség: az érzések felismerésének, illetve azok megfelelő kifejezésének a képessége,
- szociális egészség: másokkal való kapcsolatok kialakításának egészsége

Az egészségi állapotot a következő tényezők befolyásolják:

a) Az egyén életmódja:

1. feltételek, lehetőségek
2. szükségletek, indítékok (helyes belső értékrend)
3. életvitel: egészséget károsító (rizikófaktorok) vagy erősítő életmód

b) Környezeti tényezők:

1. természeti környezet (levegő, víz, talaj szennyezés, zaj, hulladékok felhalmozódása)
2. társadalmi környezet (kultúra, szociális támogatási rendszer, stb.)
3. gazdasági feltételek (munkanélküliség, gazdasági válság,
4. nemzeti egészségvédő programok, stb.

c) Az egyén biológiai adottságai:

1. genetikailag öröklött tényezők (ellenálló képesség, alkat)
2. életkor, nem
3. öröklött megbetegedések, hajlam

d) Egészségügyi ellátás rendszere:

1. szűrővizsgálatok, védőoltások
2. egészségnevelés stb.

Egészségfejlesztés fogalma:

Az egészségfejlesztés az a folyamat, amely módot ad az embereknek, közösségeknek egészségük fokozott kézbentartására és tökéletesítésére. A teljes fizikai, szellemi és szociális jólét állapotának elérése érdekében az egyénnek vagy csoportnak képesnek kell lennie arra, hogy megfogalmazza és megvalósítsa vágyait, kielégítse szükségleteit, és környezetével változzék vagy alkalmazkodjon ahhoz. Az egészséget tehát, mint a mindennapi élet erőforrását, nem pedig mint életcélként kell értelmezni. Az egészség pozitív fogalom, amely a társadalmi és egyéni erőforrásokat, valamint a testi képességeket hangsúlyozza. Az egészségfejlesztés következképpen nem csupán az egészségügyi ágazat kötelezettsége.

II. Társadalmi és gazdasági hatások a Mezőtúri Járásban

1. Foglalkoztatás és munkaerőpiac

Hosszú távon megoldást a piacképes tudással, képzettséggel rendelkezők, folyamatosan információkhoz jutó, egészséges munkaerő foglalkoztatása jelent.

Az egészséges életmódbeli szemléletváltásnak köszönhetően a betegségek megelőzése hatékonyabbá válhat, ezáltal ezen személyek nem szorulnak ki a munkaerőpiacról, vagyis az egészséges életmódnak munkahely megtartó szerepe is lehet.

Az egészség megőrzése tehát a munkaadók szempontjából is nagyon fontos, legyen az közigazgatáshoz kapcsolódó szervezet, vagy a vállalkozói szféra munkaadója.

Az egészségnek pénzben ki nem fejezhető eszmei értéke van, a táppénz, kórházi ápolás, többlet gyógyszerfogyasztás, valamint a termelésből való kiesés kiszámítható károkat, veszteségeket okoz hazánkban is.

2. Munkakörülmények

Az élet minőségét befolyásolják a munkakörülmények is. Az élhető környezetben belül fontos tényező a megfelelő, komfortos munkakörülmények biztosítása, amelynek javulásához a természeti környezet biztonsága, védelme, az épített, technika környezet biztonsága is hozzátartozik.

3. Társadalmi integráció és különleges társadalmi csoportok védelme

Különböző alapbetegségekkel bíró egyének, eljuthatnak olyan programokra, klubokba, ahol szűrésekkel, tanácsadásokkal az életminőségük jelentősen javulhat. A pozitív életszemlélettel a társadalomban betöltött szereputat erősödhet.

3. Esélyegyenlőség

A társadalom peremére szorult lakosok célzottan eljuthatnak az egészségük megőrzése érdekében fontos szűrővizsgálatokra. Az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés biztosítása nagyon fontos.

A lakosság testi, lelki és szociális jóléte rosszabb az országos átlagtól járásunkban, különös tekintettel a térségben élő romákra, akik rossz egészségi állapotuk miatt az átlagtól rövidebb várható élettartammal rendelkeznek. Minden településnek rendelkeznie kell helyi esélyegyenlőségi programmal, amely feltárja a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok problémáit, és igyekszik megoldási lehetőségeket keresni a meghatározott célok elérése érdekében.

5. Területi kiegyenlítés

A térség kis községeiben élő populációnak háziiorvosaival való kapcsolat felvétel, tájékoztatás a különböző klubokról, csoportokról. Támogató szolgálatok, falugondnoki szolgálat bevonása a páciensek szállításába. Helyi szinten szűrések, olyan programok szervezése, amelyek hatására az életmódjában, életvitelében jelentős változás következhet be. Így azok a személyek is hozzájuthatnak a szolgáltatáshoz, akik önmaguk nem tudnak az irodába beutazni.

6. Személyhez és családhoz kötődő jogok és lehetőségek védelme

Minden embernek joga van az egészséges élethez, az egészséges életmódhoz. A program megvalósulásával családok olyan ellátáshoz, tanácsokhoz, életformához juthatnak, amelyek az életminőségüket nagymértékben, vagy teljesen megváltoztathatják. Ha megváltozik az életmód, magával vonja a szemléletváltozást is, amely az egyén, a család szociális helyzetén is sokat javíthat, és ezt a megváltozott életmódbeli felfogást a felnövekvő generáció számára tovább adhatja.

7. Népegészségügy

A helytelen táplálkozás, a mozgáshiányos életmód káros hatásai nagyban hozzájárulnak a betegségek kialakulásához, a korai halálozáshoz.

A lakosság egészségi állapotát, a születéskor és a további életkorokban várható átlagos élettartam hosszát, alapvetően befolyásolja az életmód, az életvitel. Egyes betegségcsoportokban a betegségek kialakulásában az életmódnak, az ehhez kötődő kockázati tényezőknek meghatározó jelentősége van mind a halálozásban, mind a népességet érintő egészségkárosodásban.

A rizikófaktorok közül a dohányzásnak kiemelkedő szerepe van a rosszindulatú daganatok, szívkoszorúér betegségek, tüdőbetegségek, valamint az érlelmeszesedés kialakulásában.

A dohányzás a legjelentősebb népegészségügyi súlyú életmódi tényező, ez okozza a legtöbb megbetegedést, halálesetet. Az életmódot befolyásoló elemek közül nincs még egy, amely önmagában ilyen nagy hatással lenne a halálozás és megbetegedés alakulására. A daganatok 25-30%-ának kialakulásában a dohányzás játszik szerepet. A dohányzó egyéneknél háromszor nagyobb valószínűséggel jelentkezik daganatos kórkép, mint a nem dohányzók esetén. A dohányzás a férfiak születéskor várható élettartamát 7,5, az alkohol 3 évvel rövidíti meg.

Nagy problémát jelent az is, hogy egyre fiatalabb korban kezdenek el dohányozni az emberek, amely már igen hamar meghatározó lehet az egészségi állapot megőrzésében.

Az alkoholfogyasztás jelentősen közrejátszik az idült májbetegségek, balesetek, öngyilkosságok, mentális és viselkedészavarok kialakulásában. A kritikus 35-64 éves férfinépesség körében a dohányzásnak a halálozásban 35%-ban, az alkoholfogyasztásnak 27%-ban van szerepe.

Az elhízás nemcsak a mozgásszervi, szív- és érrendszeri, hanem bizonyos daganatos megbetegedések keletkezésének valószínűségét is növeli. Az elhízás, a mozgásszegény életmód, a dohányzás, és az alkoholfogyasztás együttes jelenléte növeli a kockázatát a vezető halálokok valamelyikének vagy halmozott kialakulásának. Emelkedik a cukorbetegség száma is.

Fontosnak tartjuk megelőzni a gyermekkorban nagymértékben elkezdett energiatalok fogyasztását, amely szintén igen negatív hatással van a fejlődő szervezetre. Ezen esetekben

fontos bevonnai a szülőket, pedagógusokat az esetleges felvilágosító, tájékoztató jellegű programokba, előadásokba.

Az egészség védelme, a betegségek megelőzése, a felvilágosítás és az egészségtudatos magatartás fejlesztése elengedhetetlen a térség polgárainak egészségi állapotának megőrzése és javítása érdekében. Azért, hogy az egészségnek, mint megőrzendő értéknek a jelentősége az emberek életében nőjön, prioritást kapjon, minden életkorban kiemelt figyelmet kell szentelni.

8. Közbiztonság

A közbiztonságra az egymás iránti odafigyelés, figyelmesség lesz javító hatással. Az egészségfejlesztési programok, a csoportok, beteg klubok közelebb hozzák egymáshoz az embereket, akik egymásra jobban figyelnek.

A megfelelő alkohol prevenciós programok a felnőttek tinédzserekkel szembeni felelősség érzetére pozitív és javító hatással bírnak.

Az alkohol fogyasztás csökkenésével a „disco” balesetek száma alacsonyabb lesz. Csökkenhet az alkoholos befolyásoltság alatt elkövetett garázdaságok száma. A lakosság kultúrigénye magasabb lesz. A fiatalok megfelelő sport programok, sportolási lehetőségek esetén, a rendezvényeken való aktív részvételüknek köszönhetően kevesebbszer fordulnak meg az italozó helyeken.

9. A szociális ellátórendszerhez történő hozzáférés

Szociális biztonság: ne fordulhasson elő, hogy a szükségét szenvedők ellátás nélkül maradjanak. Magyarország Alaptörvénye XIX. cikke értelmében „Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson. Anyaság, betegség, rokkantság, fogyatékoság, özvegység, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult. Magyarország a szociális biztonságot a szociális intézmények és intézkedések rendszerével valósítja meg.”

Relatív biztonság: valamilyen „társadalmi kockázat” bekövetkezésekor az egyén vagy család életszínvonala ne süllyedjen túlságosan nagyot.

A járás valamennyi polgárának joga van az emberhez méltó életre, mindenki számára biztosítani kell a szociális biztonságot.

A járás valamennyi polgára számára garantálni szükséges, hogy törvényben rögzített jogaival élni tudjon, ez magába foglalja a szociális biztonságot is.

A járás polgárai - nemre, vallásra, nemzeti, etnikai hovatartozásra, politikai vagy más véleményre, korra, a cselekvőképesség hiányára vagy korlátozottságára, fogyatékoságára tekintet nélkül jogosultak igénybe venni a szociális szolgáltatásokat és ellátásokat.

A járás szociálpolitikájának elsődleges feladata a védelem, amely az egyén, a család, a köz és a helyi társadalom védelmét jelenti. A járás településeinek egységes szociálpolitikája a helyi társadalom zavartalan együttélését, működését szolgálja.

A járás a szociális szolgáltatások és ellátások középpontjában az emberek, az egyének és a családok szociális egyensúly helyreállításának kell állnia.

Minden segítséget meg kell adni, hogy a rászorulóknak minél tovább saját lakásukban, környezetükben élhessenek.

A szociálpolitikának a szociális biztonság megteremtésére kell törekedni annak érdekében, hogy senki ne szenvedjen szükséget, illetve a szükséget szenvedők ne maradjanak ellátás nélkül. Erősíteni kell a szociálpolitikai beavatkozások preventív jellegét annak érdekében, hogy megelőzzük és megakadályozzuk a negatív következményekkel járó helyzetek kialakulását.

Differenciáltan kell nyújtani a szociális szolgáltatásokat és ellátásokat annak érdekében, hogy mindenki olyan szolgáltatásban és ellátásban részesüljön, melyet szükségletei indokolnak, és a jogosult ott, és olyan mértékben kapja meg a támogatást, ahol a számára a legmegfelelőbb.

Fontos elv, hogy az ellátás minden esetben egyénre szabott és egyéni szükségletekhez igazodó legyen.

A szociális szolgáltatásokban és ellátásokban a szubszidiaritás elvének kell érvényesülnie; a szociális problémák ott kerüljenek megoldásra, ahol az érintettek és érdekelték legközelebb vannak jelen, ahol a legtöbb információ áll rendelkezésre.

A szociális ellátórendszer képessé kell tenni a folyamatos megújulásra, hogy a rendelkezésre álló erőforrásokat hatékonyabban és hatásosabban tudja felhasználni a minőségi ellátások felé történő elmozdulás érdekében.

A hatékonyság és a hatásosság a járási szociálpolitikával szemben meghatározott alapvető követelmény. A hatásosság elvéből fakadóan a jogosultak legszélesebb körének kell hozzájutnia az ellátásokhoz, illetve szolgáltatásokhoz. A hatékonyság követelménye pedig megkívánja, hogy, a rendelkezésre álló erőforrás felhasználásával a valóban rászorulóknak szükséges és hathatós segítséget kell nyújtani.

III. Földrajzi, gazdasági környezet bemutatása

A Mezőtúri Járás Jász-Nagykun-Szolnok vármegyéhez tartozik, 2013-ban jött létre. Székhelye Mezőtúr, területe 725,74 km², népessége 26 462 fő volt 2022. január 01-én. Öt település tartozik a járáshoz: Mezőtúr, Túrkeve, Mesterszállás, Mezőhék, Kétpó. A Mezőtúri Járással térszerkezetiileg is új, történeti előzmények nélküli területi egység jött létre, amely részben a történelmi Nagykunság területéből válik le (Mezőtúr, Túrkeve), részben pedig más járásokból választ le településeket (Kétpó, Mezőhék, Mesterszállás). A járást alkotó települések évtizedekkel, évszázadokkal ezelőtt jöttek létre, viszont a jelenlegi területi csoportosítás újszerűsége miatt, a létrejött területi egység szerkezeti önállóságának, működőképességének vizsgálatára és a fejlesztési javaslatok megfogalmazására volt szükség. (1. ábra)



1. ábra

A járásközpont Mezőtúr (1. ábra) dinamikus és dinamizálható térségi központként jellemezhető, amely fontos szerepet játszhat a régió térszervezésében, versenyképességének erősítésében. Mezőtúr járásközponti státuszából adódó feladatai kiterjednek a gazdaság és a társadalom szinte minden területére (kereskedelmi ellátás, egészségügy, oktatás, közlekedés, munkahelyteremtés, közigazgatási feladatok, kommunális szolgáltatás, szabadidős tevékenység stb.), a felmerült szükségleteknek a város valódi centrumtelepülésként képes megfelelni.

A népesség iskolázottsága az elmúlt évtizedekben javult, melyet a közép- és felsőfokú iskolai végzettséggel rendelkezők népességen belüli arányának növekedése és kevésbé iskolázottak hányadának csökkenése jelez. Az iskolázottság növekedését – a munkavállalással összefüggésben – a fiatalabb korosztályokkal szemben támasztott magasabb iskolai végzettség és szakmai képzettség iránti igény motiválta. A középfokú szakképzés, az érettségire épülő képzés felé tolódik el, és folyamatosan emelkedik a felsőfokú oktatási intézményekben tanulók száma.

IV. A Mezőtúri járás vonzáskörzetében található egészségügyi szolgáltatók

Az egészségügyi alapellátásban a település méretétől függően felnőtteket, illetve gyermekeket ellátó, vagy vegyes háziiorvosi praxisok működnek.

Mezőtúron 8 felnőtt háziiorvosi és 3 házi gyermekorvosi körzet található. Ezek közül jelenleg 1 felnőtt és 2 gyermek háziiorvosi körzet betöltetlen, melyek rendelését helyettesítéssel oldják meg.

Fogászati ellátás 3 körzetben működik, 1 fogorvosi körzet betöltetlen, melyben helyettesítő fogorvos várja a betegeket

Védőnői ellátás működik Mezőtúron, melyben 2 iskola védőnői szolgálat és 7 területi védőnői körzet található. Minden körzet szakemberrel ellátott. Fontos változás, hogy 2023. július 01. napjától a területi védőnői ellátás kikerült az önkormányzat kötelező feladatai közül. Az ellátás központja a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Hetényi Géza Kórház lett.

A mezőtúri mentőállomás egy esetkocsival, egy mentőorvosi autóval és egy mentőautóval rendelkezik.

Túrkeve településen rendelkezésre áll 4 háziiorvosi, 2 gyermekorvosi és 2 fogorvosi szolgálat, valamint 4 védőnői körzet. A két fogorvosi szolgálatból az egyik betöltetlen, a körzet betegeinek ellátása helyettesítéssel történik.

Mesterszálláson a háziiorvosi praxis betöltetlen, az alapellátás vállalkozási szerződés keretében történik, a település orvosi ellátása biztosított. Mezőhék és Kétpó háziiorvosi praxisa betöltetlen, mely feladatot helyettesítéssel oldják meg. Mindhárom településen vegyes háziiorvosi körzet működik.

A járó-és fekvőbetegek szakorvosi ellátását a járásban csak a Mezőtúri Kórház és Rendelőintézetben végzik. Az intézet dolgozói a környező községek betegeit is fogadják. A járás lakosságának kórházi ellátása az állam felügyelete alá tartozó Mezőtúri Kórház és Rendelőintézetre alapozódik.

A térségekben folyó egészségügyi ellátás optimális megszervezésének és felügyeletének feladatát jelenleg az Országos Kórházi Főigazgatóság végzi. Térségünkben az egyszerűbb ellátásokkal a Mezőtúri Kórház és Rendelőintézet foglalkozik, míg a magasabb szintű ellátások miatt a betegek a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Hetényi Géza Kórházat kereshetik fel. A Hetényi Géza kórház Mezőtúrtól kb. 50 km-re található, megközelíthető tömegközlekedési

eszközökkel is, de a rossz útviszonyoknak köszönhetően ez több időt vehet igénybe, mint 60 perc a betegek számára. Foglalkozás egészségügyi szakorvosok, Mezőtúr és Túrkeve városában rendelnek.

Az egyes egészségügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2022. évi LXXIII. törvény (Mód. tv.) módosította az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXIII. törvény (továbbiakban: Eatv.) rendelkezéseit, miszerint az orvosi ügyelet biztosítása kikerül a települési önkormányzatok egészségügyi alapellátási feladatköréből.

2023. szeptember 01-től az orvosi ügyeletet a Mezőtúri Járásban az Országos Mentőszolgálat biztosítja a járás 5 települése részére, a házi orvosok bevonásával. Az ügyelet Mezőtúron működik, a központi ügyeleti rendelő a Mezőtúr, Kossuth Lajos utca 9-11. szám alatt, a kórház épületében található. Házi gyermekorvosi ügyelet Szolnokon, a Hetényi Géza Kórházban biztosított. Az ügyeletben jelentkező tipikus sürgősségi esetek intézeti ellátására a legtöbbször a mezőtúri, illetve a szolnoki kórházakban van lehetőség.

V. A Mezőtúri járás településeinek bemutatása

V. 1. Mezőtúr

Története

„Mezőtúr egyszerű, vidéki, de igazi magyar város, hol az elmúlt évtizedek embereiben a magyar lélek sok jellegzetes vonása ki volt kristályosodva... Aki ide jön, annak számolni kell a túri porral, a túri sárral; de akinek a szeme a rögökön felül tud emelkedni, meglátja a por felett a mélységes, mindennél fenségesebb túri csillagos eget.” (Varga Gábor)

Mezőtúr a régészeti leletek tanúsága szerint már a történelem előtti időkben is folyamatosan lakott hely volt, de arra vonatkozóan, hogy a város alapjait kik és mikor rakták le, nincsenek adataink. Az első írásos emlékek az 1205-1235 közötti időkből valók. Thur, Túr, Nagy-Túr, Tisza-Túr, Mező-túr néven említik a különböző oklevelek. A 14. században az árutermelés kibontakozásával kedvezőbb helyzetbe került a környező településekkel szemben. A túri rév fontos városfejlesztő tényezővé vált, hiszen itt kezdődött az egyetlen járható út a Sárrét mocsárvilágán át (itt vezetett keresztül az út Erdélyből Budára). A településnek 1378-ban Nagy Lajos király, aki maga is több ízben megfordult itt, mezővárosi rangot adott. Erre utal a város címerében az Anjou-liliom.

Mint mezőváros vásártartási jogot kapott, földesurának egy összegben, pénzben róttá le adóját, vámmentességet, sőt vámszedési jogot élvezett. A XV. században már híres és látogatott vásárai voltak, ezek közül a leghíresebbek az állatvásárok, de kereskedtek gabonával, borral is. A kereskedelem mellett jelentős volt a kézművesipar. Tímárok, korsósok, csizmadiák, szűcsök termékei is megjelentek a vásárokbán.

A vásárok jelentősége a török hódoltság idején, a következő századokban tovább nőtt. A török gyakran katonasággal is gondoskodott védelméről. A város a török hódoltság (1562-1692) alatt – mint a szolnoki szandzsákhhoz tartozó birtok – fegyvertartási jogot kapott. A török kiűzése és a Rákóczi szabadságharc idején nagyon súlyos időszakot éltek át a túriak. A Nagy Lajostól és Mátyástól kapott privilégiumaikat a későbbiekben jól kamatoztatták. A város ismét fejlődésnek indult, ipara, kereskedelme ismét fellendült. A fejlődés meghatározó eleme a mezőgazdaság volt. A város iparosai céhekbe tömörültek, és messze vidékkel tartottak kapcsolatot. Idővel a belterületen élő lakosság polgárosodó életformája új iparágak megtelepedését tette lehetővé. Az itt élő népet mindig az erős szabadságvágy jellemezte. Ez a nép „tűzbe ment” városáért, egyházáért, ezért tartották rebellis városnak, amit meg kell zabolázni. E miatt fejezték le és

négyelték fel – királyi végzés alapján – 1753-ban, helyben a 34 éves nemest, Törő Pált, a lázadásszervezőt. Ezért szállta meg Túr városát lovas katonaság. Ellátásukról természetesen az itt élőknek kellett gondoskodni. Folyamatosan romlott a város anyagi helyzete, s a megnövekedett földesúri terhek miatt a földesurakkal is rosszabbodott a lakosság kapcsolata. Mezőtúr lakosai 1848-ban már mint szabad polgárok lépték át az új korszak küszöbét. Az 1848-as események nagy hatással voltak a városra. A túriak ott voltak a délvidéki, a kassai harcokban, a szolnoki csatában Damjanich mellett. De ott voltak a Budai vár visszafoglalásánál is. Kossuth kétszer fordult meg a városban, és a róla elnevezett Czebe-Teleki-ház vendége volt. A '48-as szabadságharcban nagy volt e vidék embervesztesége és a megtorlás elől bujdosók száma. A kiegyezés után a városban kialakult egy főleg a jómódú parasztságból álló 48-as beállítottságú, szavazati joggal rendelkező réteg. Számukra 1848-al minden további haladás megszűnt, minden megállt és bármilyen változás károsnak tűnt. A legnépesebb volt a nincstelenek rétege (kubikusok, napszámosok stb.). A 19. században a tőkés fejlődés nem kedvezett a település kisiparának, a századfordulóra az addig kisebb Szolnok már elhagyta Mezőtúrt. A város a két világháború alatt sokat nélkülözött és szenvedett, mivel a termelt javak nagy részét a frontra küldték ki. A felszabadulás után a magánkézben levő gyárakat és földeket államosították, termelőszövetkezeteket szerveztek, amely még kedvezően hatott a város fejlődésére. A város iparát csekély mértékben fejlesztették, de végül is megmaradt mezőgazdasági városnak. A technikai színvonal emelkedése, a gépesítés következtében jelentős munkaerő szabadult fel, egyre nagyobb gondot okozott az elvándorlás. A 70-es években ugyan létrejöttek közép üzemek is, ezáltal némiképp megállt az elvándorlás, de a település ma is küzd azzal, hogy a fiatalok nem térnek vissza a városba, kevés a munkalehetőség. A rendszerváltást követően leginkább a szolgáltatóiparban működik a vállalkozások legnagyobb része, de jelentős az iparban, illetve az építőiparban tevékenykedők száma. Az utóbbi években fellendülést mutat a mezőgazdasági ágazat is, egyre többen térnek vissza a mezővárosi hagyományokhoz.

Mezőtúr meghatározó kulturális központ volt a környező települések között. „Kis-Debrecennek” is nevezték, mivel 1530-ban itt épült a debreceni után a Tiszántúl legjelentősebb oktatási intézménye, a mai Református Kollégium.

Földrajzi – társadalmi helyzet

Mezőtúr Jász-Nagykun-Szolnok megyében, a Budapest – Szolnok – Békéscsaba - Arad vasúti fővonal mellett, a Hortobágy-Berettyó főcsatorna partján található. A Mezőtúri járás központja, lakosainak száma 16.146 fő. Külterülete igen kiterjedt. A város a közúti megközelíthetőséget

tekintve a 46-os másodrendű főútvonal mellett fekszik, autópálya, elsőrendű főútvonal nem érinti a települést. A város területén folyó Hármaskörösön és a Hortobágy-Berettyó főcsatornán személyszállítás nincs. A Hármaskörösön kis mértékű áruszállítás van, de a városnak nincs kiépített áruszállításra alkalmas kikötője.

Mezőtúr az átlagtól jobb mezőgazdasági termelőhely adottságokkal rendelkezik az Északalföldi régióban. A termőterület átlagos aranykorona értéke: 22,5. A mezőgazdasági terület részaránya az összterületből közel 86%. A termőterület közel 97%-a mezőgazdasági művelés alatt áll.

Lakónépesség alakulása az elmúlt öt évben:

év	nő	férfi	összesen
2018	8768	8292	17060
2019	8715	8215	16930
2020	8627	8193	16820
2021	8508	8086	16594
2022	8470	7969	16439

1. táblázat

Sajnos a fenti adatokból (1. táblázat) jól látható, hogy évről évre csökken a város lakosságának a száma. A népességfogyás mértéke nemcsak az alacsony születésszámnak és az elöregedésnek köszönhető, hanem az aktív korúak elvándorlásának is. A jellemzően nagyobb városokba – megye- és régióközpontokba –, a fővárosba, illetve külföldre irányuló elvándorlást nem pótolja a környező kistelepülésekről történő betelepülés sem.

A statisztikáról szóló 1993. évi XLVI. törvény 8. § (2) bekezdése alapján a Központi Statisztikai Hivatal által biztosított űrlapokon a házi orvosok és házi gyermekorvosok tevékenységéről szóló jelentés minden évben tartalmazza a Kimutatás a házi orvosi, házi gyermekorvosi szolgálatokhoz bejelentkezettek betegségeiről szóló mellékleteket a 0-18 évesek, valamint a 19 éves és idősebbek vonatkozásában.

A beérkező jelentések adatait a gyakoribb előfordulású betegségek tekintetében dolgozzuk fel, és a 2022. évi adatok mellett feltüntetjük (2. táblázat) az előző éveket is, hogy a változások nyomon követhetőek legyenek.

Sajnos a kapott értékek aggodalomra adnak okot, így az egészségügyi ellátásban részt vevő valamennyi szervezetnek, de maguknak a betegeknek is tevékenyen részt kell venniük az egészségi állapot javításában.

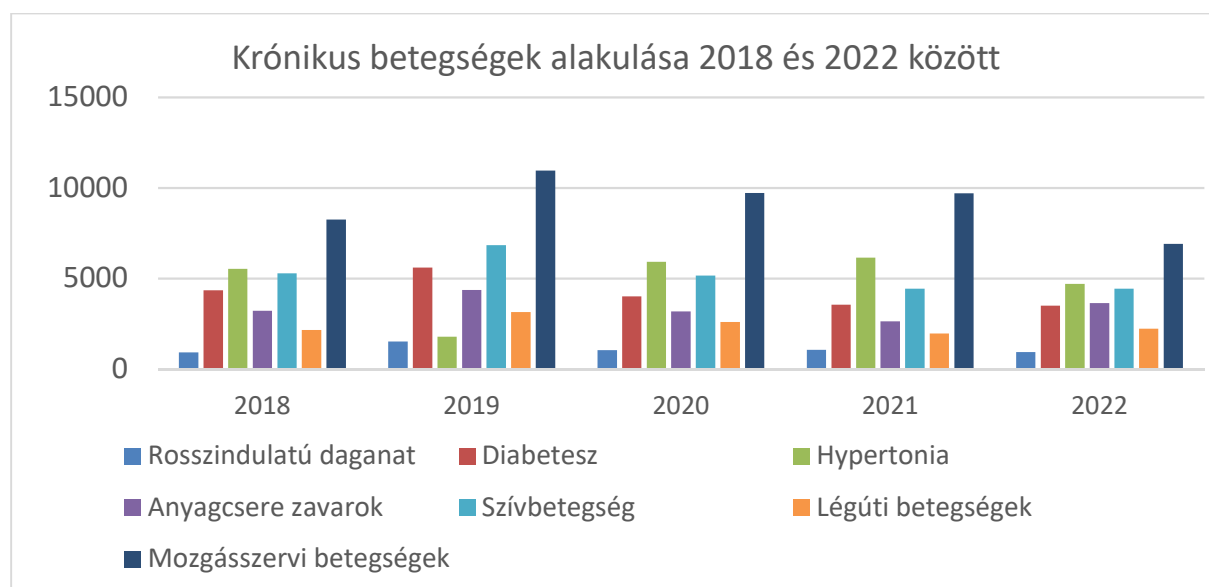
Kiemelkedő a térségben a degeneratív mozgásszervi elváltozások magas száma a lakosság körében.

A felnőtteknél megfigyelhető a magas vérnyomás és a szívbetegség, diabetes, anyagcsere betegség, légúti betegség és a rosszindulatú daganatok.

Az 2018 és 2022 közötti tendenciát bemutató 2. ábra és a 2. táblázat szerint a bemutatott betegségek előfordulása kivétel nélkül minden évben emelkedik.

	2018	2019	2020	2021	2022
Mozgásszervi betegségek	8249	10957	9708	9695	6907
Hypertonia	5529	1787	5924	6150	4693
Szívbetegség	5279	6834	5151	4437	4430
Diabetesz	4351	5592	4018	3543	3505
Anyagcsere zavarok	3214	4359	3184	2630	3636
Légúti betegségek	2149	3146	2598	1958	2226
Rosszindulatú daganat	925	1523	1037	1065	930

2. táblázat

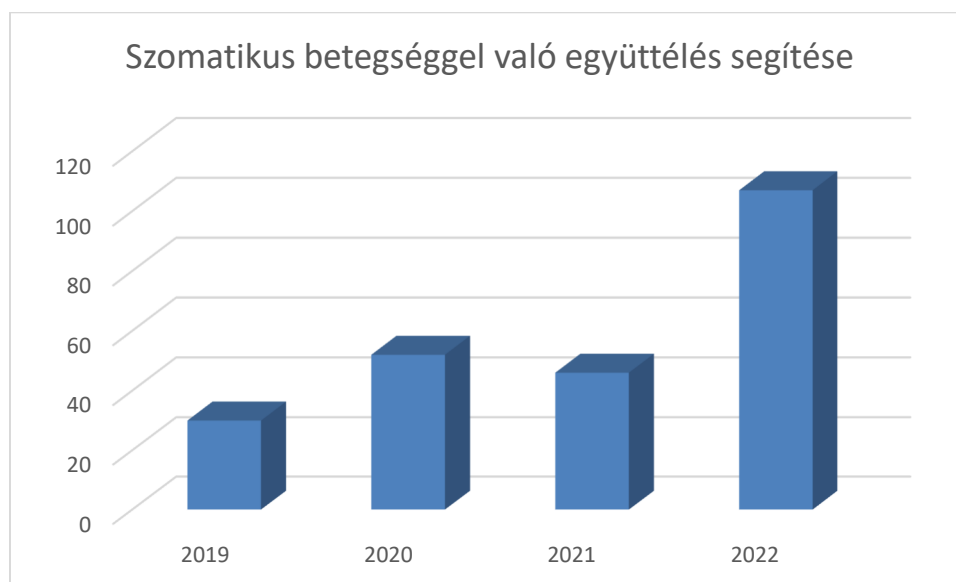


2.ábra

A kórház Lelki Egészség Központjában dolgozó pszichológus és mentálhigiénikus által kezelt betegek többségénél a szomatikus betegséggel (3. táblázat) való együttélés (szorongás, pánikbetegség) segítésére volt a legnagyobb szükség. A 3. ábra diagramján megfigyelhető, hogy 2022-re megduplázódott az ellátott kliensek száma. Ennek oka valószínűsíthető, hogy a 2020 és 2022 között kialakult Covid járványhelyzet. Szakembereinknél sok fiatal is megjelent a kliensek között, melynek oka a Covid alatti online oktatás, az emberek bezárkózása, féelme a betegségtől.

	2019	2020	2021	2022
szomatikus betegséggel való együttélés segítése	30	52	46	107

3.táblázat

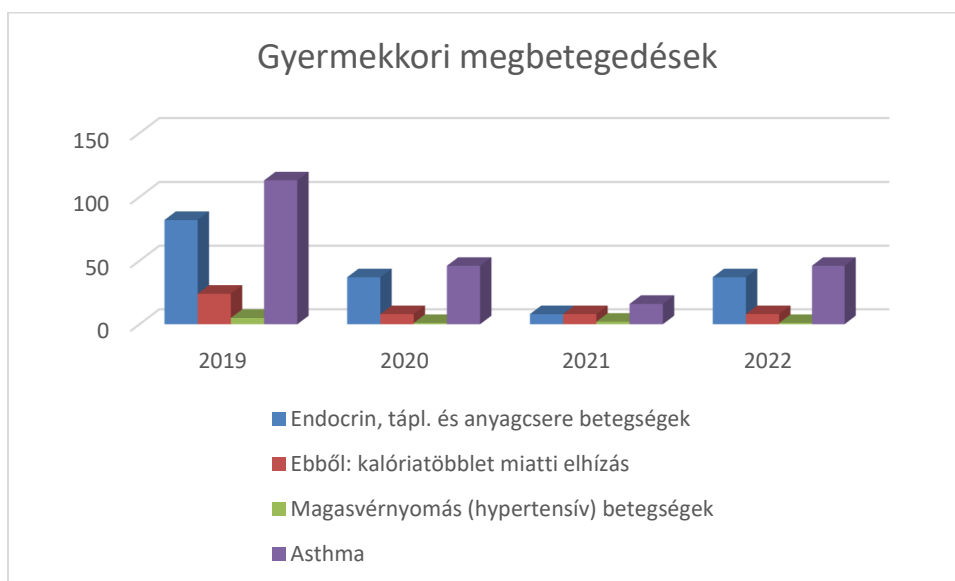


3.ábra

Leggyakrabban még mindig az asztmás megbetegedések fordulnak elő gyermekkorban (4. táblázat). A gyermekeknél egyre több az anyagcserezavarban szenvedő beteg, ebből is főképp a kalóriatöbblet miatti elhízás szerepel.

	2019	2020	2021	2022
Asthma	113	46	16	46
Endocrin, tápl. és anyagcsere betegségek	82	37	8	37
Ebből: kalóriatöbblet miatti elhízás	24	8	8	8
Magasvérnyomás (hypertensív) betegségek	5	1	2	1

4.táblázat



4.ábra

A 4. ábra diagramja jól mutatja az előbb felsorolt krónikus betegségek alakulását 2019 és 2022 évek között. Láthatjuk, hogy a 2019-es évben volt a legmagasabb a betegségek előfordulása, ez annak is köszönhető, hogy az emberek a Covid-19 pandémia idején nem, vagy alig mentek orvoshoz. Minden évben látható, hogy az asthma a leggyakrabban előforduló kórkép, melyet követ az endokrin, táplálkozási és anyagcsere betegségek, majd a kalóriatöbblet miatti elhízás és a magasvérnyomás.

V.2. Túrkeve

Túrkeve lakosság száma a legfrissebb adatok alapján: 7612 fő. Az elmúlt öt év adatai alapján (8. táblázat) jól látszik, hogy Túrkeve lakossága is folyamatosan csökken.

A település lakossága református többségű. A Református Egyházközség általános iskolát és óvodát működtet, részt vesz a város közéletének alakításában. A Túrkevei Petőfi Sándor Általános Iskola a Karcagi Tankerületi Központ, a Karcagi Szakképzési Centrum Ványai Ambrus Gimnáziuma, Szakgimnáziuma és Szakközépiskolája a Fejlesztési és Innovációs Minisztérium fenntartásában, működtetésében végzi munkáját. A város kulturális életében, a tanulók művészeti nevelésében jelentős szerepe volt az ez idáig alapítványi fenntartásban működő két művészeti iskolának. Jelentős hagyományokkal rendelkező, aktív, színes civil élet jellemzi a települést.

A városban van Rendőrőrs és önkéntes tűzoltóság is.

A település híres gyógyfürdőjéről, amely fürdőgyógyászattal egészül ki.

Demográfiai adatok

	Lakónépesség (fő)	Állandó népesség (fő)	Születések száma (fő)	Elhalálozások száma (fő)	Természetes fogyás (ezrelék)
2017	8373	8909	87	135	-7
2018	8230	8791	69	133	-8,1
2019	8054	8657	74	137	-7
2020	8126	8546	74	158	-10,9
2021	7820	8384	59	155	-11,8

5.táblázat

Az egészségügyi alapellátás, az egészségügy működése

Rendelkezésre áll 4 háziorvosi, 2 gyermekorvosi és 2 fogorvosi szolgálat, valamint 4 védőnői körzet, melyek közül egy fogorvosi szolgálat helyettesítéssel működik.

A 2 gyógyszertár szolgáltatásai mellett a Dr. Nánási Lajos Egészségházban helyi vérmintavételi lehetőség áll a lakosság rendelkezésére.

Településükön van mentőállomás.

Létrejött 2022-ben egy nőgyógyászati magánrendelés /szakrendelés nincs a városban/. Az ortopédiai szakrendelés minden hónapban biztosított a lakosság számára

Túrkeve Szociális helyzete

Túrkeve 2004 óta a mezőtúri központú Berettyó-Körös Többcélú Társulás tagja, mely tagság 2023. december 31. napjával megszűnt.

A **Berettyó-Körös Többcélú Társulás Szociális Szolgáltató Központja** látta el a szociális és gyermekjóléti feladatokat: **étkeztetés, házi segítségnyújtás, idősök nappali ellátása, családsegítés, gyermekjóléti szolgáltatás.**

A városban működik a korábban a Berettyó-Körös Többcélú Társulás által működtetett **Idősök Otthona**, melynek feladatait, szerződés alapján 2024. január 01. napjától a **Túrkevei Református Egyházközség** vette át. Az intézmény **55 fő idősnek nyújt bentlakást és napközbeni foglalkoztatást biztosít 35 főnek.**

A **szociális és gyermekjóléti feladatokat** 2024. január 01. napjától új intézmény, a **Túrkevei Szociális Szolgáltató Központ** látja el.

2022-ben került átadásra a Túrkevei Óvodai Igazgatóság és Bölcsőde 36 férőhelyesre bővített bölcsődéje.

V.3. Mesterszállás

Mesterszállás település lakosság száma a legfrissebb adatok alapján 679 fő, amelyből 336 fő a nők, míg 343 fő a férfiak létszáma.

A 6. táblázat itt is jól mutatja a lakosság számának csökkenését.

A településen a Mezőtúri Közös Önkormányzati Hivatal Kirendeltsége segíti a hivatali ügyintézkést.

Mesterszálláson egy óvoda működik, melynek gyermeklétszáma az elmúlt években emelkedő tendenciát mutatott. A településen működő általános iskola a 4. évfolyamig biztosítja az oktatást, a felsőbb osztályokba többnyire Mezőtúrra, Tiszaföldvárra és Martfűre járnak a helyi tanulók.

A Berettyó-Körös Többcélú Társulás Szociális Szolgáltató Központ tartja fenn a településen működő konyhát, amely Mesterszállás, Mezőhék valamint Kétpó lakosságát látja el, biztosítva a szociális étkeztetés valamint a gyermekétkeztetés feladatokat.

Az intézmény ezen felül Mesterszálláson biztosítja a házi segítségnyújtás, illetve a gyermekjóléti szolgáltatás és a családsegítés feladatait.

A Művelődési Ház és Könyvtár az önkormányzat intézménye, ahol egy fő látja el a könyvtári és rendezvényszervezési feladatokat.

Demográfiai adatok 2017-2022 között:

év	lakosság száma
2017	717 fő
2018	694 fő
2019	686 fő
2020	668 fő
2021	686 fő
2022	679

6.táblázat

Egészségügyi alapellátás működése:

A lakosság házi orvosi ellátása az önkormányzat fenntartásában lévő Mesterszállás Házi orvosi Rendelő által biztosított.

A házi orvosi praxis betöltetlen, az alapellátás vállalkozási szerződés keretében történik, a település orvosi ellátása biztosított.

V.4. Kétpó

Kétpó község Jász-Nagykun-Szolnok megye délkeleti részén fekszik, három város által határolt település. Jelentős élővize nincs, határában található a Nagykunsági főcsatorna egyik ága.

Szomszédos települések: Törökszentmiklós, Kuncsorba, Mezőtúr, Mezőhék. Tiszatenyő, Kengyel és a légvonalban 20 km-re fekvő Túrkeve.

A települést több módon is meg lehet közelíteni, vasúton a Budapest-Szolnok-Békéscsaba-Lőkösháza vonalon, közúton a 46-os főút felől. Mezőtúrra és Törökszentmiklóstra autóbusszal is el lehet jutni.

A lakosság létszámának alakulása 2017-2021. évek vonatkozásában sajnos csökkenő tendenciát mutat (7. táblázat). Bár működik az általános iskola és az óvoda is, de egyre kevesebb gyermek születik évente, az elhunytak száma pedig a vizsgált időszakban mindig meghaladta a születések számát.

Az aktív dolgozók egyik része helyben dolgozik, de a környező településeken is többen vállalnak munkát.

A településen élők közül jelentős a nyugdíjasok száma, a kevés gyermekszületés miatt félő a falu elöregedése.

Nagyon fontos, hogy továbbra is működtetni tudják az óvodát, az iskolát, és legyen orvos a településen. Kiemelkedő jelentőségű a jelenlegi munkahelyek megtartása, mert az aktuális gazdasági helyzetben nem kis feladat hárul a vállalkozókra, a vállalkozásokra és az önkormányzatra is.

Demográfiai adatok 2017-2022. között (lakosság szám alakulása, születés és halálozás)

A demográfiai adatok alakulása: 2017. január 1-én 655 fő volt Kétpó lakossága.

Év	születés (fő)	halálozás (fő)	ideköltözés (fő)	elköltözés (fő)
2017.	4	12	30	21
2018.	3	10	17	14
2019.	9	10	10	23
2020.	4	8	21	20
2021.	2	11	12	4

7.táblázat

A 2021. december 31-i lakosság szám 634 fő.

Az egészségügyi alapellátás működése

Kétpó településen az orvosi praxisok száma: 1. A körzet évek óta betöltetlen. Jelenleg két háziorvos látja el a feladatokat megbízási szerződéssel heti 15 órában. A településen minden nap van háziorvosi rendelés. A háziorvosok mellett 1 fő szakképzett ápoló dolgozik.

A településen élők szociális helyzete, szociális ellátások biztosítása: A településen élők nagy többsége komfortos családi házakban él. Sajnos még mindig van olyan ház, ahová nincs bevezetve a vezetékes víz, a szennyvízcsatorna kiépítését viszont eddig többszöri próbálkozás ellenére sem tudta megvalósítani az önkormányzat. Nagy probléma, hogy csak kevés lakóháznál, intézménynél van zárt szennyvíztároló. A községhez tartozó tanyaközpontok, tanyák egy részében szintén be van vezetve a víz. Szerencsére kevés azon gyermekek száma, akik szociálisan veszélyeztetettek, az óvodával, iskolával, a védőnői szolgálattal és a Berettyó-Kőrös Többcélú Társulás Szociális Szolgáltató Központtal együttműködve próbálják a problémákat megoldani. Kétpón az intézmény ellátja még a házi segítségnyújtás és gyermekétkeztetés feladatait is.

Sportolási lehetőségek bemutatása: A településen működik egy sportegyesület, melynek keretében működik a foci csapat. Sikeresen pályázott a falu egy Sportparkra. Sajnos úszásra csak a környező városokban van lehetőség. Futást, kerékpározást többen aktívan végeznek, de több fiatalok edzőterembe is eljárnak a környező városokba.

A 2017-2021-i időszakban többször voltak az egészséges életmóddal, egészségmegőrzéssel kapcsolatos programok. EFOP-os pályázat keretein belül többféle csoportos sportprogramot tartottak, több alkalommal voltak az egészséges életmódra neveléssel kapcsolatos előadások, fórumok.

2021. évben Kétpó Község Önkormányzata jóvoltából megrendezésre került Kétpón a Levendula fesztivál és Fogathajtó Verseny, melynek célja a település lakóinak bevonása az egészséges életmódba, valamint a sportolás örömeinek megismertetése és közösségünk építése. 2022 évben megrendezésre került egy egészségnap, ahol vérnyomás, vércukor mérés valamint gyümölcsök, zöldségek kóstolására került sor. A nyáron 2 hónapig heti 2x alkalommal kickboks edzést tartottak a településen.

Nagy sikernek örvendett a szűrőbusz, sokan jelentkeztek a különböző vizsgálatokra. Sokkal több embert tudnak így megvizsgálni, mert nem kellett elutazni valamelyik város egészségügyi intézményébe.

V.5. Mezőhék

Írásos anyagok az 1500-1600-as években tesznek említést a mai földrajzi területről, mint Héki-pusztaság. A jó minőségű földterületen az évszázadok során jelentős tanyavilág alakult ki. Az elhagyott és kiszáradt folyómedrek hatalmas árokszerű mélyedésként futottak végig a területen. Csapadékos időben megállt bennük a víz, sokszor csak tutajjal lehetett rajtuk átkelni. A Tisza és Körös kiszáradt mederszakaszait az egykori lakosok „hék”-nek nevezték. 1949-ben a környező települések határrészeiből kiszakított területen tanyaközpontot alakítottak ki, amely belügyminisztériumi rendeletre vált önálló községgé 1951. december 30-án.

A terület elnevezése az évek során többször változott. A mai Mezőhék elnevezést 1953.07.17.-én kapta.

Mezőhék egy alacsony lélekszámú település. Sajnos a népességcsökkenés itt is jól látszik, melyet a 8. táblázat mutat.

Demográfiai adatok

	2017	2018	2019	2020	2021
Lakosságszám:	342 fő	328 fő	332 fő	342 fő	331 fő
Gyermekszületések:	2 fő	1 fő	2 fő	3 fő	1 fő
Halálozások száma:	8 fő	4 fő	4 fő	5 fő	6 fő

8.táblázat

Egészségügyi alapellátás:

A házi orvosi praxis betöltetlen. Helyettesítő orvos látja el a betegeket, aki Tiszaföldvállról jár ki a településre. 1 fő asszisztens napi 8 órában az önkormányzat alkalmazásában áll. Sürgős esetben a helyettesítő orvost fel lehet keresni a Tiszaföldvári rendelőben is.

A településen élők szociális helyzete, szociális ellátások biztosítása:

A településen az embereket a mindennapokban egy fő falugondnok segíti, aki az önkormányzat alkalmazásában áll. Bevásárlás, gyógyszeríratás, gyógyszerkiváltás, időpont intézése szakrendelőbe, hivatalos ügyek intézése.

Lehetőség van szociális étkezésre, házi gondozók segítségének igénybe vételére. A gyermekjóléti szolgálat munkatársai is kijárnak a településre Mezőtúrról. Ezen feladatok ellátását valamint a gyermekétkeztetést a településen Berettyó-Körös Többcélú Társulás Szociális Szolgáltató Központ biztosítja. A településen élők szociális helyzete kielégítő.

Sportolási lehetőség nincs a településen. A gyerekek többsége Martfűre jár iskolába, ott több sportágat is kipróbálhatnak, mint pl.: úszás, kézilabda, foci, triatlon, karate. Többen is igénybe veszik ezeket a szolgáltatásokat.

Az önkormányzat lehetőségeihez mérten próbál a lakosságnak egészség megőrzéssel kapcsolatos előadásokat szervezni. A mezőtúri Egészségfejlesztési Iroda szervezésében többször hallgathattak meg az érdeklődők előadást, alapállapot felmérésen is részt vehettek a lakosok.

A legsikeresebb program a kitelepülő szűrő buszt volt. Elég nagy számban vették igénybe a lakosok és betegeket sikerült feltárni vagy éppen megelőzni, amik még a páciensnek nem okoztak fájdalmat a mindennapi életben.

A településen a legveszélyeztetettebb réteg az egyre inkább perifériára szoruló réteg. Egyre kevesebbet tudnak az egészséges táplálkozásra, vagy akár a sportra költeni.

Nagyon kevés háznál termelik meg az emberek a kertben a zöldséget vagy gyümölcsöt, az állattartás is egyre ritkább. Pedig ezzel megfelelő mennyiségű, minőségű friss zöldséghez, gyümölcshöz, húshoz, tojáshoz jutnának. A gyerekek is egyre kevesebbet mozognak, amelynek fejlesztése egészségnyereséghez vezethetne.

VI. Szociális alapellátások a Mezőtúri Járásban

A Mezőtúri Járásban a szociális alapellátásokat a Berettyó-Körös Többcélú Társulás Szociális Szolgáltató Központ nyújtja. Az Intézmény székhelyét, telephelyeit és ellátási területeit a 9. táblázat tartalmazza. Túrkevéen a család- és gyermekjóléti szolgálat, valamint a házi segítségnyújtás feladatait 2024. január 01-től új intézmény, a Túrkevei Szociális Szolgáltató Központ (5420 Túrkeve, Széchenyi u. 27.) látja el.

A Szociális Szolgáltató Központ alaptevékenysége:

- gyermekjóléti szolgáltatás
- családsegítés
- házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás
- étkeztetés
- idősök nappali ellátása
- demens betegek nappali ellátása
- gyermekétkeztetés köznevelési intézményben valamint
- munkahelyi étkeztetés köznevelési intézményben szakfeladatokkal.

Kiegészítő tevékenysége: helyettes szülői ellátás

Az Intézmény székhelyén és telephelyein nyújtott szolgáltatások, ellátási területek (2023. december 31. napjáig)

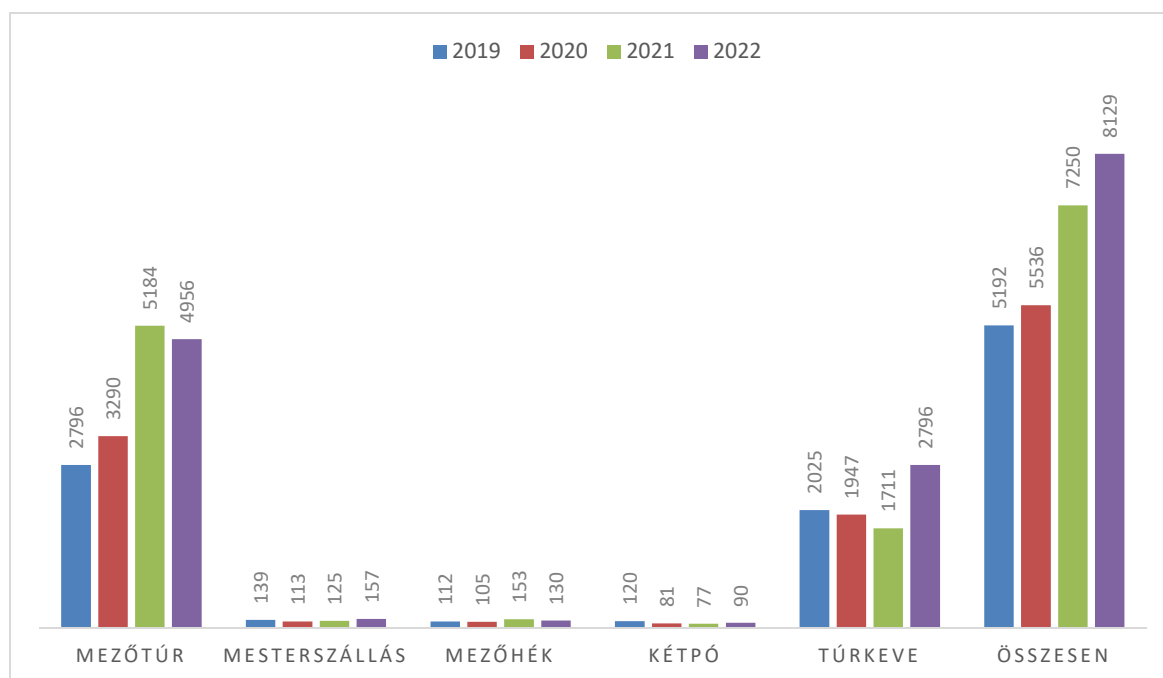
	Szolgáltatás	Ellátási terület
5420 Túrkeve, Széchenyi út 27.		
	család- és gyermekjóléti szolgálat	Túrkeve
	házi segítségnyújtás	Túrkeve
5400 Mezőtúr, Kossuth tér 1.	család - és gyermekjóléti szolgálat	Mezőtúr, Mesterszállás, Mezőhék, Kétpó
	család- és gyermekjóléti központ	Mezőtúr, Mezőhék, Mesterszállás, Kétpó, Túrkeve
	helyettes szülői ellátás	Mezőtúr
5400 Mezőtúr, Makk József u. 34-36.	házi segítségnyújtás étkeztetés idősök nappali ellátása	Mezőtúr, Mezőhék, Mesterszállás
5400 Mezőtúr, XVII.u.13-15.	házi segítségnyújtás étkeztetés idősök nappali ellátása	Mezőtúr
5400 Mezőtúr, Puskin u. 67.	házi segítségnyújtás étkeztetés idősök nappali ellátása, demens betegek nappali ellátása	Mezőtúr, Mesterszállás, Mezőhék

5452 Mesterszállás, Petőfi u. 5.	gyermekétkeztetés, házi segítségnyújtás, szociális étkeztetés	Mesterszállás, Mezőhék
54 Kétpó, Almásy tér 1.	gyermekétkeztetés, házi segítségnyújtás	Kétpó

9.táblázat

Család-és Gyermekjóléti Szolgáltatás

Család és Gyermekjóléti Szolgáltatást igénybe vevők száma településenként, évenként és összesen



5.ábra

A fenti grafikon (5. ábra) jól mutatja, hogy a szolgáltatásokat igénybe vevők száma évről évre jelentősen növekszik. A Család-és Gyermekjóléti Szolgálat egyre több lakost ér el az általa nyújtott szolgáltatások segítségével.

Szociális alapellátások

A statisztikai adatok alapján láthatjuk, hogy a Mezőtúri Járás lakónépességének jelentős részét az idős korosztály teszi ki, akik valamilyen módon, koruk előrehaladtával segítségre szorulnak. Látnunk kell, hogy az Intézményrendszer által nyújtott szolgáltatásokra egyre nagyobb lesz az igény.

Idősek nappali ellátása

A Berettyó-Körös Többcélú Társulás Szociális Szolgáltató Központ az idősek nappali ellátását 4 mezőtúri telephelyen nyújtja.

A klubok férőhelye összesen 120 fő, klubonként 30 fő.

A nappali ellátás elsősorban otthonukban élő tizennyolcadik életévüket betöltött, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek részére biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségleteik kielégítésére, továbbá igény szerint szervezi az ellátottak napközbeni étkeztetését.

A társas kapcsolatok megőrzése és a magány oldása elsődleges funkciója az idősek klubjának. Ennek érdekében különböző tevékenységeket folytathatnak a bejárók, mint pl. tv nézés, újság olvasás, kézimunkázás, beszélgetés, társasjátékok, közös éneklés, kertészkedés, kulturális programok, ünnepek megtartása stb. Klubokban aktív élet folyik.

Odafigyelnek az idősek egészségi állapotának változására, rendszeresen mérik a vérnyomásukat és a testsúlyukat is. Szükség esetén tanácsot kapnak az egészségi állapotuknak megfelelő diétáról, életviteli változtatásról.

A hasznos időtöltés és a kulturált étkezésen kívül, segítik a személyi higiéne megőrzését is. Lehetőség van minden klubban fürdésre, mosásra, vasalásra melyekben a gondozónők segítenek.

Évente több alkalommal szerveznek olyan programokat, amin egyszerre mind a három klub tagjai és más érdeklődők is részt vehetnek. Ezek a programok mind segítenek kapcsolataik megőrzésében, a tétlenség és a haszontalanság érzésének leküzdésében, ezáltal tovább őrzik meg lelki egyensúlyukat, amely így hatással van a testi megbetegedések megelőzésére is. A klubbársakkal közösen végzett tevékenységek elősegítik, hogy az időskorral járó változásokat elfogadják, napjaik tevékenyen teljenek.

Házi segítségnyújtás

Jellemző ellátási igényeik szociális segítség és személyi gondozás területén jelentkeznek.

Szociális segítség keretében: lakókörnyezeti higiénia megtartásában való közreműködés pl. takarítás a lakás életvitelszerűen használt helyiségeiben, hálószobában, fürdőszobában, konyhában és illemhelyiségben, mosás, vasalás, illetve a háztartási tevékenységben való közreműködés körében. Továbbá segítségnyújtás vészhelyzet kialakulásának megelőzésében és a kialakult vészhelyzet elhárításában, valamint szükség esetén a bentlakásos szociális intézménybe történő beköltözés segítése.

Személyi gondozás keretében az ellátást igénybe vevővel segítő kapcsolat kialakítása és fenntartása kiemelendő. Ennek körében információnyújtás, tanácsadás és mentális támogatás, családdal, ismerősökkel való kapcsolattartás segítése, az egészség megőrzésére irányuló aktív szabadidős tevékenységben való közreműködés, ügyintézés az ellátott érdekeinek védelmében.

Gondozási, és ápolási körben ellátott további feladatok:

- mosdatás, fürdetés,
- öltöztetés, ágyazás, ágyneműcsere,
- inkontinens beteg ellátása
- testfelület tisztítása, kezelése, haj, arcszőrzet ápolás, száj, fog és protézis ápolás, körömápolás, bőrápolás,
- folyadékpótlás, étkeztetés (segédeszköz nélkül),
- mozgatás ágyban, decubitus megelőzés,
- felületi sebkezelés, sztómaszak cseréje,
- gyógyszer kiváltása, gyógyszer adagolása, gyógyszerelés monitorozása, vérnyomás és vércukor mérése,
- hely- és helyzetváltoztatás segítése lakáson belül és kívül,
- kényelmi és gyógyászati segédeszközök használatának betanítása,
- karbantartásában való segítségnyújtás,
- a háziorvos írásos rendelésén alapuló terápia követése (a tevékenység elvégzéséhez való kompetencia határig).

A 10. és 11. táblázatban látható, hogy a fentebb leírt szolgáltatások igénybevételét minden évben szinte ugyanannyi lakos veszi igénybe.

Igénybe vevők száma szolgáltatásonként és évenkénti bontásban
Mezőtúr, Mesterszállás, Mezőhék, Kétpó, Túrkeve

	2019. év	2020. év	2021. év	2022. év
idősek nappali ellátása	114 fő	106 fő	107 fő	107 fő
demens betegek nappali ellátása	28 fő	25 fő	26 fő	26 fő

szociális étkeztetés	290 fő	282 fő	292 fő	305 fő
házi segítségnyújtás	148	152 fő	155 fő	135 fő
jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	60 fő	56 fő	58 fő	57 fő

10.táblázat

A szociális alapellátást igénybe vevők száma

2019.év	2020.év	2021.év	2022.év
640fő	621 fő	637	631

11.táblázat

VII. A járás demográfiai, epidemiológiai mutatói

(KSH Népszámlálás 2022 Területi Adatok –Jász- Nagykun –Szolnok Vármegye)

- Jász-Nagykun-Szolnok Vármegye lakónépessége 2023. január 1-jén – a 2022. évi népszámlálás adatait a népmozgalmi statisztika adataival továbbvezetve – 356 ezer fő volt. A lakosság száma 7.9 %-al csökkent a 2011-es adatok szerint.
- 2022-ben 3498 gyermek született, a 2021-es adatokhoz viszonyítva (3397 fő) nőtt.
- Az elhalálozás 2022-ben 5716 fő volt, a 2021-es adatokhoz képest (6515 fő) csökkent.
- A csecsemőhalálozás száma csökkent. 2020-ban 319 fő, 2021-ben 309 fő.
- A házasságkötések száma a 2021-es adatokhoz képest (2765) csökkent, 2022-ben 2584-en fogadtak egymásnak örök hűséget.
- A születéskor várható élettartam sajnos csökkent. Míg 2020-ban 75,7 év volt, ez 2021-ben már 74,5 évre módosult.

Kormegoszlás és a nemek aránya Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyében az elmúlt években az alábbiak szerint alakult:

Nemek aránya Jász-Nagykun-Szolnok Vármegye	férfi	nő
2020 év	177240 fő	189665 fő
2022 év	174058 fő	186268 fő

12.táblázat

Kormegoszlás Jász-Nagykun-Szolnok Vármegye	0-14 év	15-64 év	65 év feletti
2020 év	53856	237282	75767
2022 év	53060	229449	77817

13.táblázat

Jász-Nagykun- Szolnok Vármegye	Gyermeknépesség eltartottsági ráta	Idős népesség eltartottsági ráta	Eltartott népesség rátája	Öregedési index
2012 év	21,9	25,9	47,8	118,5
2022 év	23,1	33,9	57,0	146,7

14.táblázat

- Az 1. táblázat jól mutatja Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyében a nemek arányát. A 2020-as évhez képest, 2022-ben is látszik a jelentős népességcsökkenés, de a nők magasabb arányszáma megmaradt.
- A legjelentősebb változás (13. táblázat) a gyermekkorúak (0–14 évesek) és az időskorúak (65 évesek és idősebbek) arányában tapasztalható. A 2012-es adatokhoz viszonyítva a gyermekkorú lakosok száma csökkent, viszont a Gyermeknépesség eltartottsági rátája megnövekedett.
- Ezzel egy időben sajnos az időskorú lakosság száma jelentősen növekedett, mely az idős népesség eltartottsági rátáját is megnövelte.
- A 14. táblázat jól mutatja, hogy Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyében az eltartott népesség rátája jelentősen megnövekedett.
- Így az öregedési index– vagyis a száz gyermekkorúra jutó időskorúak száma – a 2012. évi 118,5-ről 2022-re 146,7-re növekedett.
- Az aktív korú (15–59 éves) népesség száma az utóbbi két népszámlálás között csökkent.
- Az aktív korú népesség társadalmi szintű eltartási terhét jelzi, hogy száz 15–59 évesre (aktív korúra) mennyi gyermek-, illetve időskorú jut.
- A mutató értéke a megyeszékhelyen alacsonyabb, a községekben magasabb a megyei átlagnál, illetve a települések lélekszámának csökkenésével többnyire növekszik.
- 2022-es adatok szerint Országosan szinte minden megyében csökkent a Gyermeknépesség száma (0-14 év).
- Négy megyében (Pest,- Fejér,- Győr-Moson-Sopron,- és Hajdú-Bihar megyében) arányiban mérsékelten nőtt a Gyermeknépesség száma.
- Sajnos az öregedési index minden megyében nőtt.

VIII. Lakossági egészségfelmérés

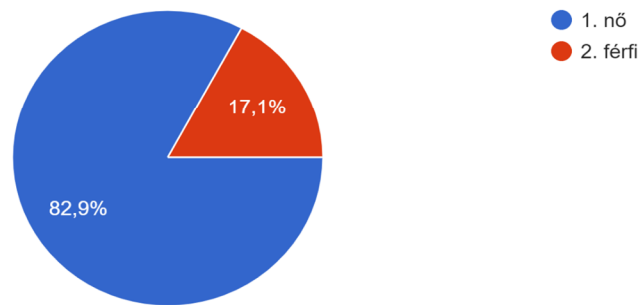
2023. március és április hónapban a járás lakosainak lehetőségük volt Google Kérdőív kitöltésére. Összesen 583 fő vett részt a felmérésben, mely 18 kérdést tartalmazott.

A lenti adatok alapján elsősorban nők töltötték ki a kérdőívet, kormegoszlás szerint a középkorú lakosság volt többségben. (6. ábra)

A feldolgozott adatok szerint a felnőtt lakosság körében is nagy arányban található túlsúlyos egyén. A válaszok alapján nagy számban vesznek részt szűrővizsgálaton, kifejezetten méhnyakrák szűrésen és mammográfián a járás lakosai. A feltett kérdőív alapján vércukormérés és mozgásszervi felmérésre jelentkeznének leginkább a kliensek.

Az Egészségfejlesztési Iroda programjaiból a gyógytornát, sétát, túrát, biciklitúrát és a lelki egészségfejlesztést vennék szívesen igénybe.

Az ön neme:
573 válasz

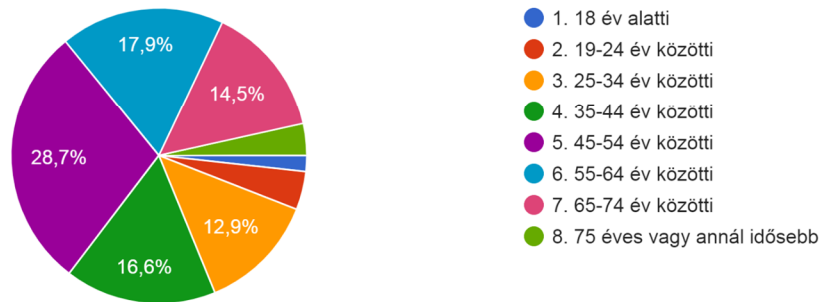


6.ábra

A kérdőív kitöltői között valamennyi korosztály megtalálható, de a legtöbb válaszadó 45 és 54 év közötti személy volt, a legkevesebb pedig 18 év alatti. Magas volt a részvételi arány az 55-64 év; 75 év vagy annál idősebb, valamint a 25-34 év közötti korosztályból. Ezen adatokból az

szűrhető le, hogy ma már minden korosztálynak fontos az egészsége és nagy hangsúlyt kell fektetni minden életkorban a prevencióra. (7. ábra)

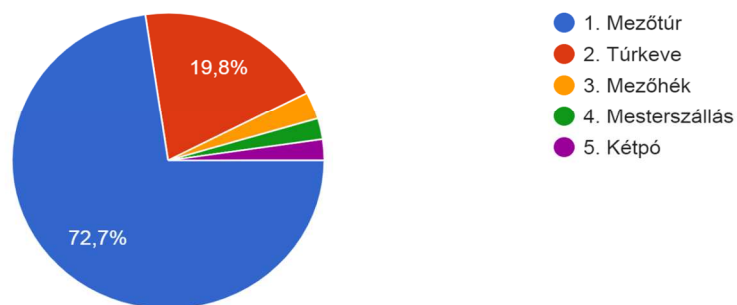
Az Ön kora:
574 válasz



7.ábra

A 8. ábrán láthatjuk, hogy a válaszadók domináns része a mezőtúri lakosság volt, viszont magasabb számban érkeztek válaszok Túrkevéről is, mely valószínűleg visszavezethető a települések nagyságára.

Lakhelye:
567 válasz

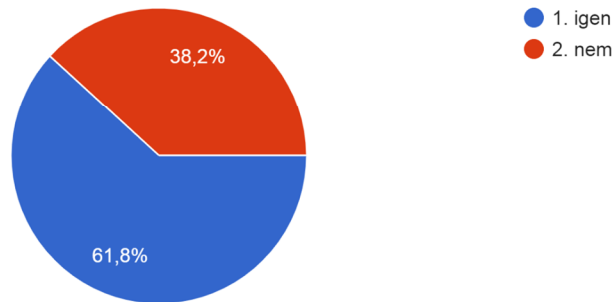


8.ábra

Kérdőívünkben rákérdeztünk, hogy a válaszadónak saját belátása szerint van-e súlyproblémája. Válaszából látható, hogy 61,8%-nak van. (9. ábra)

Véleménye szerint Önnek van-e súlyproblémája?

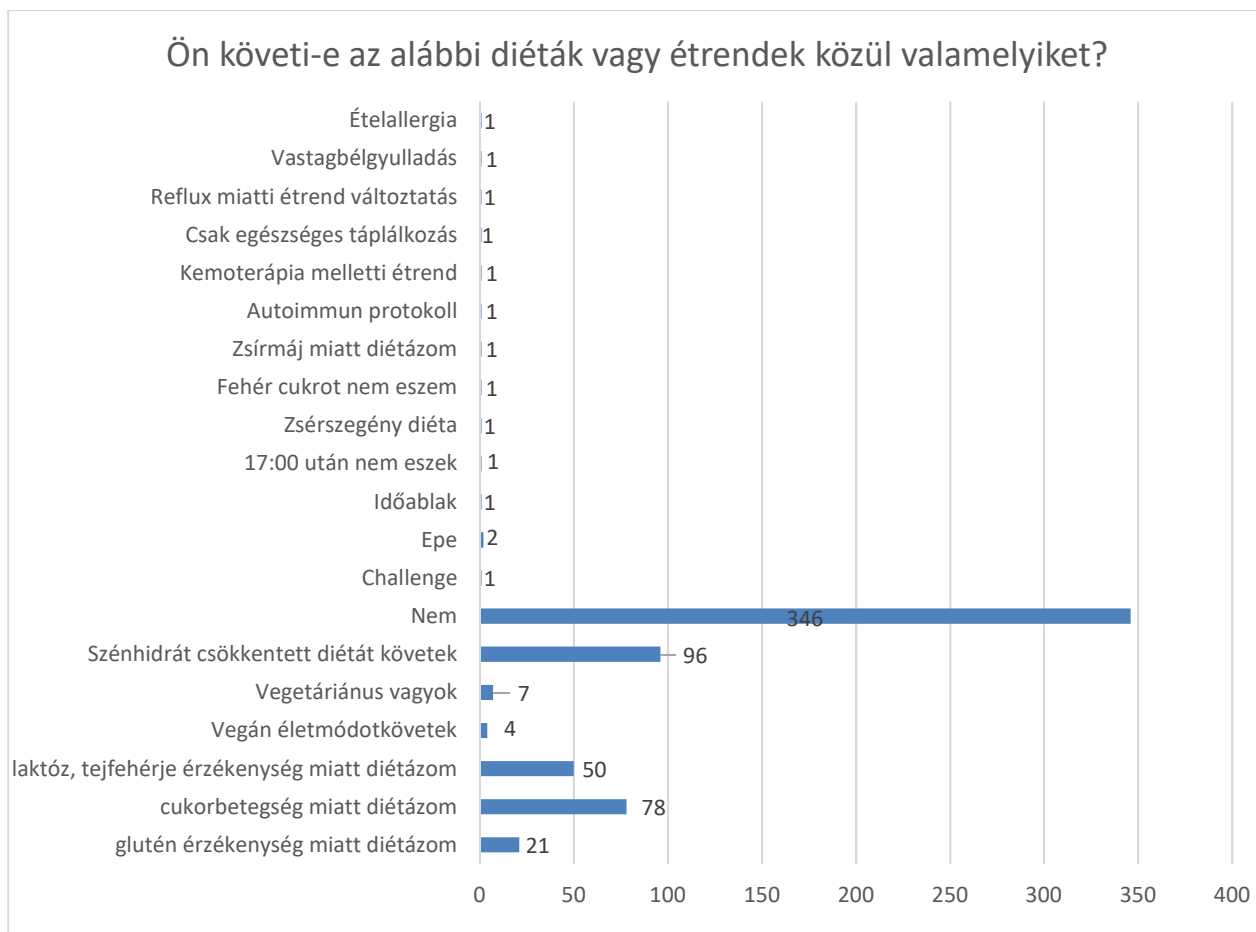
568 válasz



9.ábra

Tudomást szereztünk a kitöltők esetleges diétás szokásairól is. Látható, hogy a kérdőívet kitöltők nagy többsége nem tart semmiféle diétát. Ábránkon megfigyelhető, hogy többen szénhidrát csökkentett diétát követnek (96 fő), valamint többen megbetegedés miatt követnek diétákat (cukorbetegség miatt-78 fő; laktóz, tejfehérje érzékenység miatt-50 fő; gluténérzékenység miatt-21fő). (10. ábra)

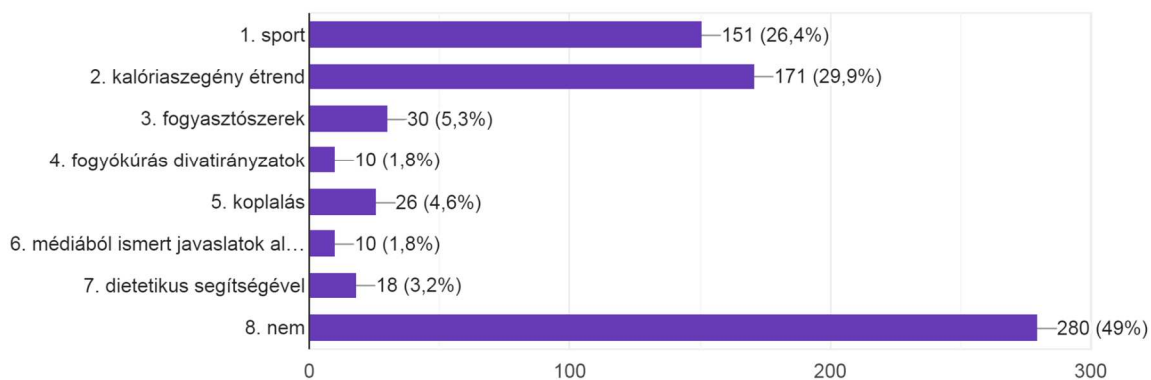
A 11. ábrából kiderül, hogy a kitöltők 49%-a százaléka nem szokott fogyókúrázni, ám megnyugvásra ad okot, hogy sportot, illetve kalóriaszegény étrendet a megkérdezett emberek nagy százaléka alkalmazza.



10.ábra

Szokott -e fogyókúrázni és milyen módszerrel? /több válasz is lehetséges/

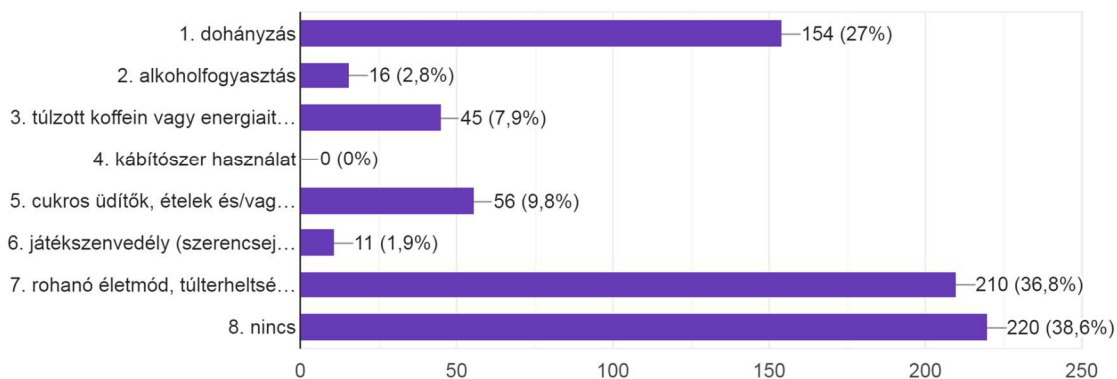
571 válasz



11.ábra

Van-e káros szenvedélye, ártalmas szokása? /több válasz is lehetséges/

570 válasz

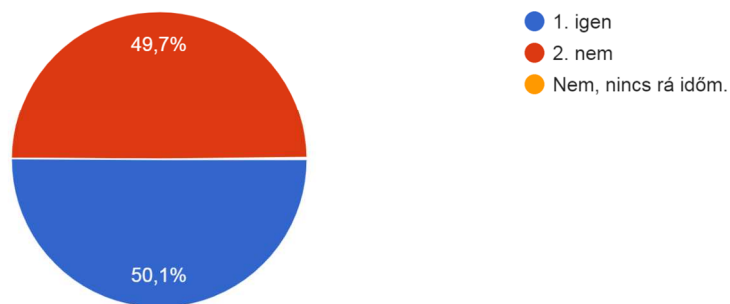


12.ábra

Kérdőívünkben a káros szenvedélyekre, ártalmas szokásokra is kitértünk. A válaszadók 38,6%-ának nincs káros szenvedélye, vagy ártalmas szokása. A válaszok közül a második legtöbb szavazat a rohanó életmód, túlterheltségre érkezett (210 fő). Magas számban jelölték a dohányzást, túlzott koffeinfogyasztást, cukros üdítők fogyasztását. (12. ábra)

Szokott-e rendszeres testmozgást végezni?

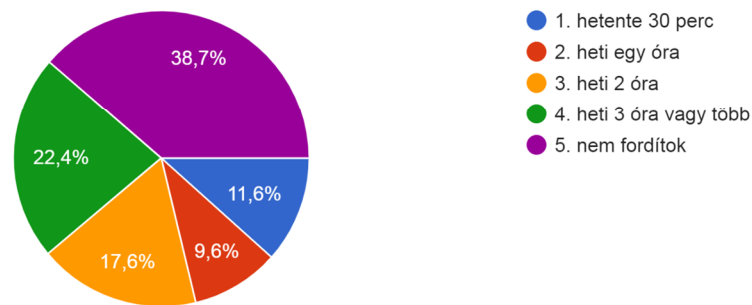
573 válasz



13. ábra

Ha igen, hetente mennyi időt fordít testmozgásra?

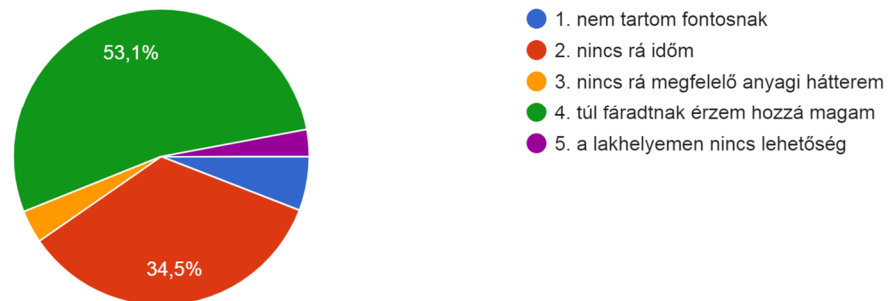
499 válasz



14. ábra

Ha nem, miért?

307 válasz

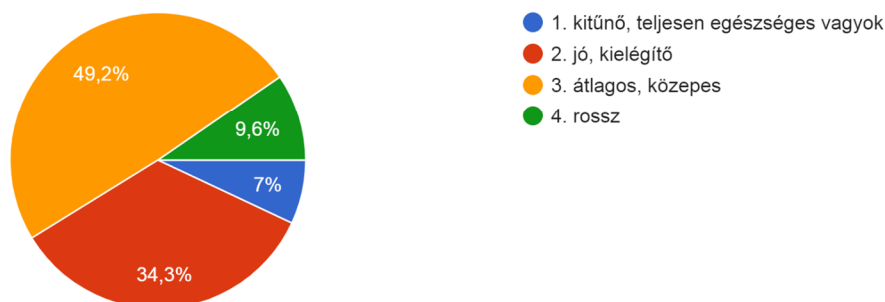


15. ábra

Felmérésünkben a válaszadók mozgási szokásaira is rákérdeztünk, ahol a kitöltők fele végez rendszeresen testmozgást. (13. ábra) Választ kaptunk a rendszeresen testmozgó egyének mozgásának gyakoriságára, ahol a legtöbb szavazat a „heti 3 óra vagy több”-re érkezett. (14. ábra) A felmérték legnagyobb százaléka (53,1%), azon okból nem mozog, mert túl fáradtnak érzi magát. A második leggyakoribb válasz a „nincs rá időm”. (15. ábra)

Ön milyenek tartja az egészségi állapotát?

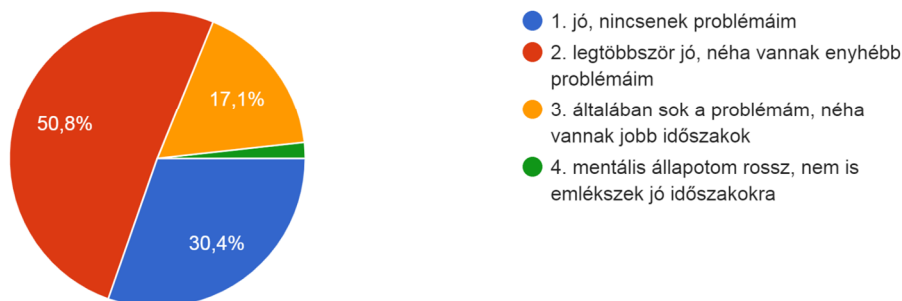
575 válasz



16. ábra

Milyenek tartja mentális állapotát?

573 válasz



17. ábra

Megkérdeztük, hogy milyenek ítélik meg a kitöltők az egészségi, valamint a mentális állapotukat. Mindkét esetben a legtöbb válasz az „átlagos, közepes” valamint a „legtöbbször jó, néha vannak enyhébb problémáim”-ra érkezett, ebből leszűrhető, hogy a felmérték többsége átlagosnak tartja mind az egészségi, mind a mentális állapotát.

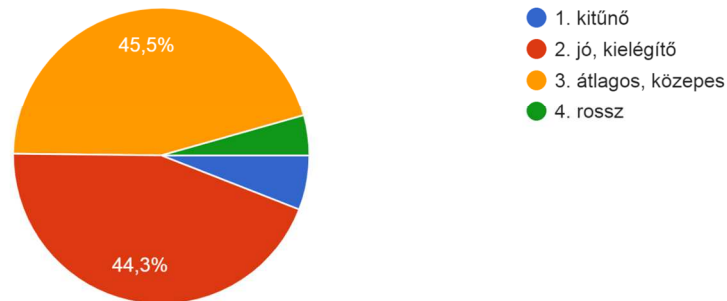
Sajnálatos módon az egészségi állapot megkérdezésekor, több válasz érkezett a „rossz”-ra, mint a kitűnő-re, amiatt ugyancsak fontos a térség egészségfejlesztése szempontjából. (16. ábra)

A 17. ábrán láthatjuk, hogy a mentális egészség felmérésekor, a kitöltők 30,4%-a válaszolta, hogy nincsenek problémái, míg a kitöltők 17,1%-a írta, hogy általában sok problémával küszködik. Igaz, kevesebb százalék küzd kisebb nagyobb mentális problémával, ám a teljes

testi, lelki egészség érdekében kiemelten fontos a lelki egészség megőrzése, fejlesztése. (17. ábra)

Milyennek ítéli meg szociális helyzetét?

574 válasz

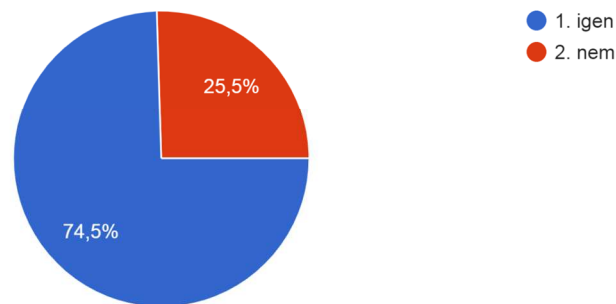


18. ábra

18. ábrán látható, hogy megkérdeztük a válaszadókat a szociális helyzetükről is: a megkérdezettek közül, majdnem ugyanannyi szavazat érkezett a „jó, kielégítő” valamint az „átlagos, közepes” válaszra. Kisebb számban érkezett a „rossz” és a „kitűnő” válasz.

Ön szokott-e szűrővizsgálatokon részt venni?

573 válasz

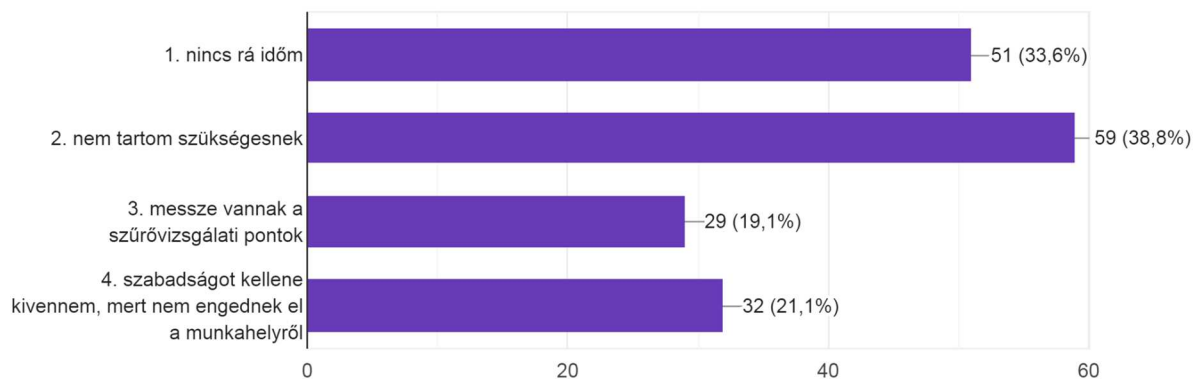


19. ábra

Nagy hangsúlyt fektettünk a szűrővizsgálatokon való részvételi szándék felmérésére. A 19. ábrán megfigyelhető, hogy a megkérdezettek 74,5%-a vesz részt szűrővizsgálatokon.

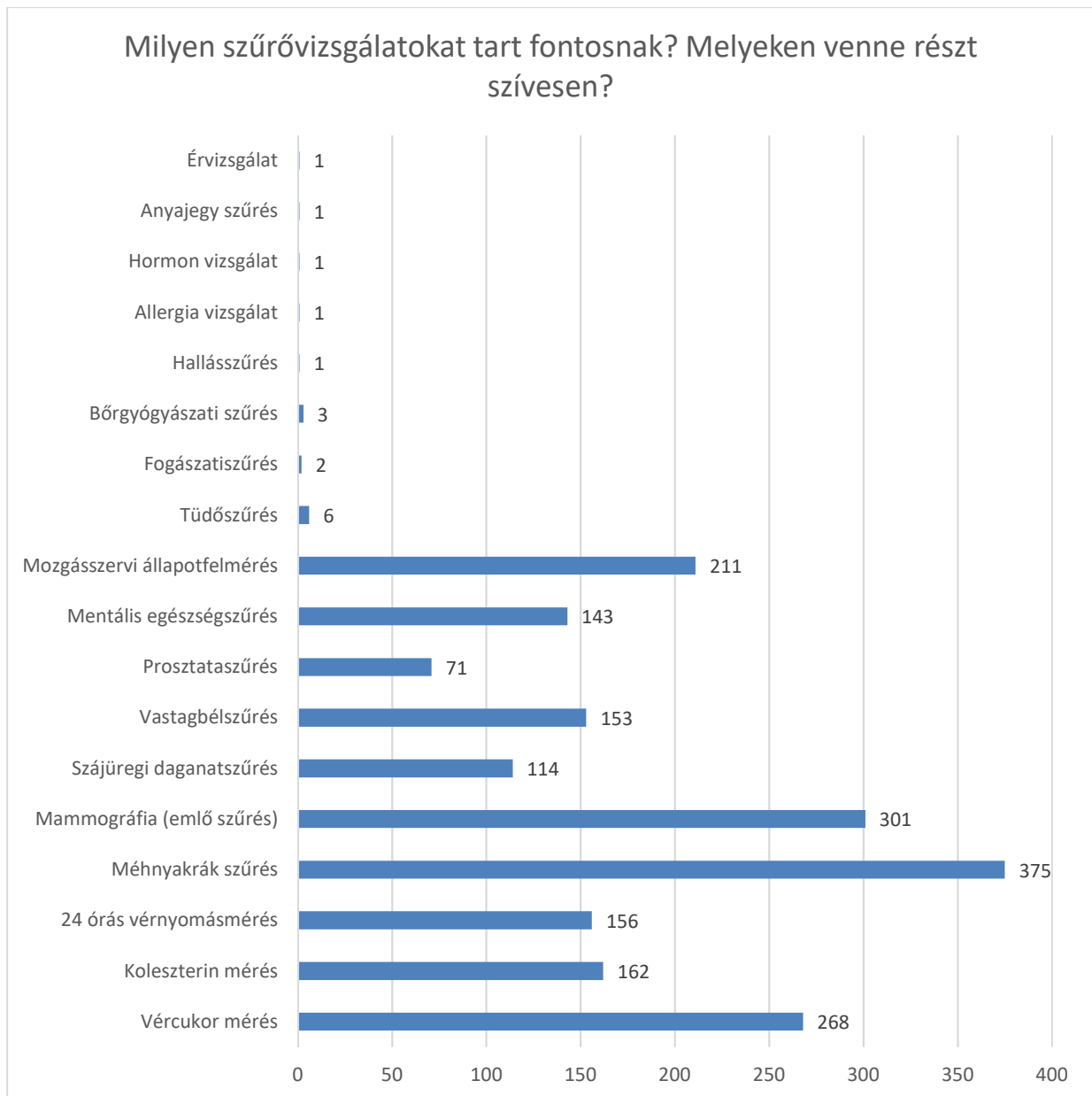
Ha nem, miért? /több válasz is lehetséges/

152 válasz



20. ábra

20. ábránk jól mutatja, hogy a válaszadók miért nem tudnak részt venni a szűrővizsgálatokon. Sajnálatos módon a legtöbb válasz a „nem tartom szükségesnek”-re érkezett, amely arra ad okot, hogy minél inkább edukálni kell az embereket a szűrővizsgálatok fontosságáról. A többi válaszlehetőségre is szép számban érkeztek jelölések, 33,6%- a nincs rá idő, 21,1%- a szabadságot kellene kivennem, nem engednek el a munkahelyről, valamint 19,1%-a messze vannak a szűrővizsgálati pontok. Ezekből a válaszokból kiindulva, fontos lenne, nem csak a személyek, hanem a munkáltatók, cégek, vezetők figyelmét is felhívni a szűrővizsgálatok fontosságára.

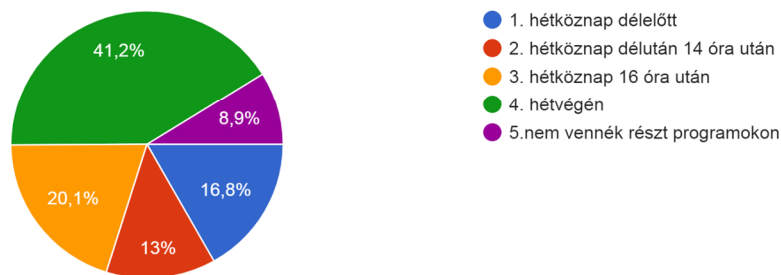


21. ábra

Kérdéseink között szerepelt az is, hogy milyen szűrővizsgálatokat tart fontosnak a kitöltő, valamint, hogy melyeken venne részt szívesen. Magasan vezetett a méhnyakrák szűrővizsgálata a válaszok közül, ám a mammográfiai és a vércukorszint mérés is 250-nél több szavazatot kapott. 211 szavazat érkezett mozgásszervi állapotfelmérésre. 100-200 fő közötti szavazat érkezett a szájüregi daganatshűrésére, a vastagbél shűrésre, a 24 órás vérnyomásmérésre, valamint a koleszterin szint mérésére. 100 alatti szavazatszámot kapott a prosztatashűrés, tüdőshűrés, bőrgyógyászati shűrés, fogászati shűrés, hallásshűrés, allergia vizsgálat, hormon vizsgálat, anyajegy shűrés, érvizsgálat. (21. ábra)

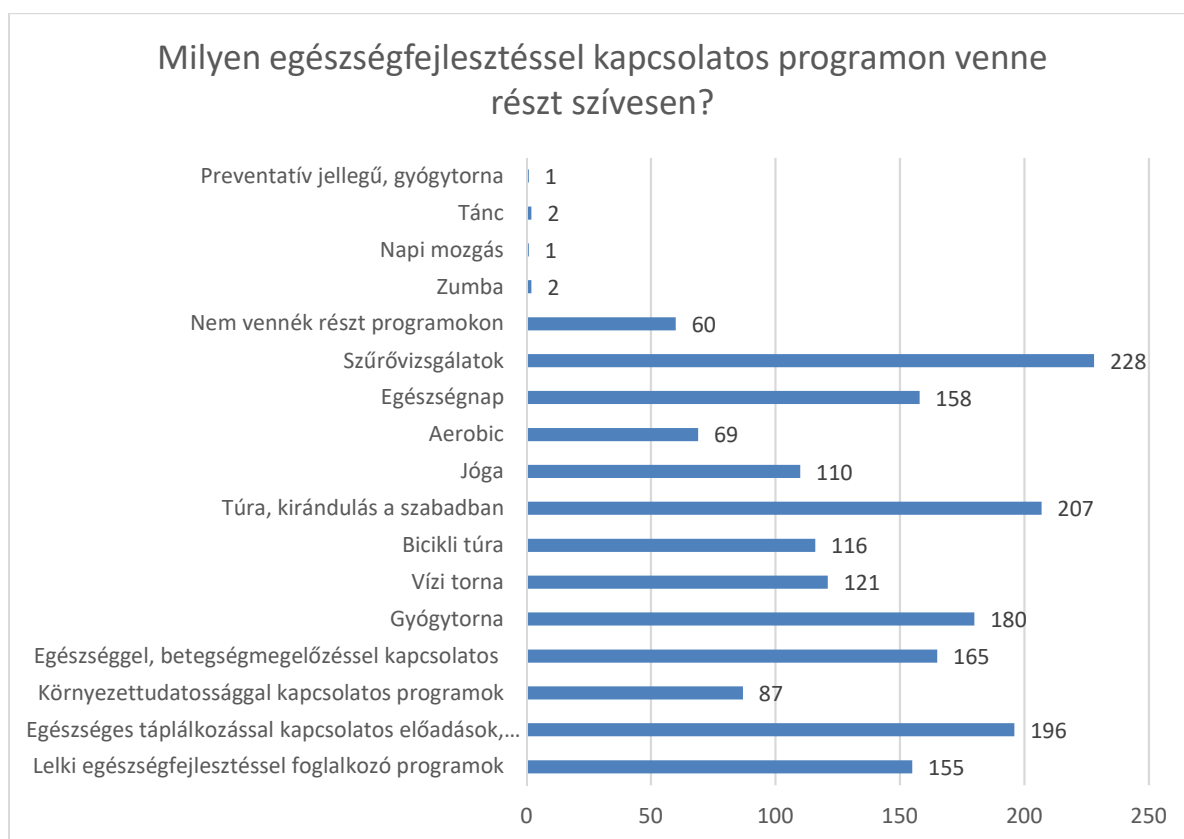
Milyen időpontokban venne részt szívesen ezeken a programokon?

553 válasz



22. ábra

Megkérdeztük, hogy milyen időpontokban vennének részt ezeken a programokon. 41,2%-a szavazott a hétvégi programokra, 20,1%- a hétköznap 16 óra után, 16,8%-a hétköznap délelőtt, 13%-a hétköznap 14 óra után, 8,9%-a nem venne részt ezeken a programokon. (22. ábra)



23. ábra

Kérdőívünkben rákérdeztünk, hogy milyen programokon venne részt a lakosság. A legtöbb szavazat a szűrővizsgálatokra érkezett. 207 szavazatot kapott a túra, kirándulás a szabadban. 150-200 fő szavazott a lelki egészségfejlesztéssel foglalkozó programok, az egészséggel,

betegségmegelőzéssel kapcsolatos programok, a gyógytorna, az egészséges táplálkozással kapcsolatos programok, egészségnap. 100-150 fő szavazott a jógára, a biciklitúrára, a vízitornára. 100 alatti szavazat érkezett a környezettudatossággal kapcsolatos programokra, az aerobikra, a zumbára, táncra, napi mozgásra, a preventív jellegű gyógytornára. A megkérdezettek közül 60 fő nem venne részt semmilyen programban. (23. ábra)

Informálódtunk arról is, vajon a lakosságnak van-e valamilyen javaslata azzal kapcsolatban, milyen módon lehetne az egészséges életmódot fejleszteni. Sokféle válasz érkezett mozgással, sporttal kapcsolatban, mint például a vízitorna, gyógytorna, túra, kirándulások, különböző sportlétesítmények (kondipark, futópályák, edzőtermek), sportrendezvények (fallabda, asztalitenisz, kézilabda, tenisz, aerobic) szervezése. Kifejtették, hogy szerintük több szűrővizsgálattal, előadásokkal, dietetikai tanácsadással, figyelemfelkeltő újságcikkkel (orvosok, szakorvosok tanácsai, gyógynövények hatásainak ismertetése) jobban tudatosulna az emberekben az egészséges életmód. Elmondták, hogy több egészségnappal vagy akár hétvégével, sportprogramokkal (prevenció program, városi program), egészségcsomagokkal, melyben különböző vitaminok, gyümölcsök, zöldségek vannak, munkahelyi tornával, mentálhigiénés beszélgetéssel több figyelem hárulna az egészségre. Fontosnak tartják, hogy már gyermekkortól a mozgás szeretetére tanítsuk utódainkat. Az ő észrevételük alapján lehetne több klubot létrehozni, mint például a reiki klub, idősek klubja, ahol nem csak testileg (torna), hanem szociálisan és lelkileg is feltöltődhetnek.

IX. Mezőtúri Kórház és Rendelőintézet Egészségfejlesztési Iroda

A Mezőtúri Kórház és Rendelőintézet sikeres pályázatot nyert a TÁMOP 6.1.2-11/3-2012-0015 „Egészségre nevelő és szemléletformáló életmódprogramok a mezőtúri járásban” című kiíráson, amely pályázat az Új Széchenyi Terv keretein belül az Európai Unió Szociális alap társfinanszírozásával valósult meg. A pályázat segítségével a Mezőtúri Kórház és Rendelőintézet az egészségügy területén betöltött szerepét a lakosság igényeit és szükségletei szem előtt tartva kimagasló egészségfejlesztési és egészség megőrzési programokat hajtott végre és valósított meg. Mezőtúr, Túrkeve, Kétpó, Mesterszállás és Mezőhék lakossága került bevonásra az életmódváltó és szemléletformáló programokba. Fontos kihangsúlyozni, hogy az Egészségfejlesztési Iroda által szervezett összes program a lakosság számára önkéntes és ingyenes. Szakmai protokollok kidolgozása, egészségfejlesztési tervek, más egészségfejlesztési

irodákkal a kapcsolattartás, jó gyakorlat átadása - átvétele a projekt időtartama alatt folyamatosan jelen volt.

2019-ben az Egészségfejlesztési Iroda kibővült a Lelki Egészség Központtal egy újabb pályázat során, így a Mezőtúri Járásban a lelki egészség fejlesztése is magasabb szinten tud folytatódni.

Az iroda változatlanul működik, a munka 2 fő EFI munkatárs dolgozóval (1 fő gyógytornász, 1 fő ápoló), a Lelki Egészség Központ 1 fő pszichológus, 1 fő mentálhigiénikus, 2 fő Szociális munkás és 1 fő védőnővel folytatódik a Mezőtúri Kórház és Rendelőintézet épületében. Az Egészségfejlesztési iroda jelenleg az Országos Kórházi Főigazgatás felügyelete alatt dolgozik, évenként kiadott kötelező programok alapján.

2023-as kötelező program:

Testi és mentális egészségfejlesztés:

1. Tudatos családtervezés, párkapcsolatra, szerepekre való felkészülés (szülőklub) - személyiség felkészülése a családtervezésre, a testi-mentális folyamatok összefüggéseinek megértése és összehangolásának megtanulása, a párkapcsolat erősítése, kapcsolati zavarok megelőzése, kezelési módok, asszertív kommunikáció vagy konfliktuskezelés családon belül.

2. Függőségek kezelése:

- digitális/online világ veszélyeire való figyelemfelhívás, tudatos internetfogyasztási szokások kialakítása,

- a viselkedési függőségek megelőzése

- a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,

- a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése.

3. Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtási ismeretek átadása, oktatása.

Gyermekekre (3-18 éves korosztály) irányuló közösségi egészségfejlesztési tevékenységek partnerségben történő megvalósítása

1. Az egészséges táplálkozás iránti igény kialakítása, népszerűsítése, azon belül: a korszerű táplálkozási alapelvek megismertetése, étkeztetésért felelős személyek képzése, figyelemfelhívás az egészséges táplálkozás fontosságára, hiányának veszélyeire, illeszkedve a TIE alapelveihez.

2. A mindennapos testmozgás iránti igény kialakítása, erősítése: a testmozgás iránti igény kialakítása, konzultációs lehetőség szakemberekkel, sportágválasztás támogatása, sportprogramok színesítése az EFI szolgáltatásain keresztül.

3. Testi és mentális egészségfejlesztés egyéb témákban:

- digitális/online világ veszélyeire való figyelemfelhívás, tudatos internetfogyasztási szokások kialakítása,
- a viselkedési függőségek megelőzése,
- a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése
- Stigmatizáció csökkentésre, érzékenyítésre irányuló közösségi programok
- öngyógyító csoportok, szenvedélybeteg hozzátartozói csoportok megvalósítása
- életkészség tréning, kiegészítő- prevenciós tréning, stresszkezelési tréningek megvalósítása
- önismereti és művészetterápiás csoportok megvalósítása, szenvedélybetegség prevenciós programok szervezése.

Idősebb (különösen a 65 éves és afeletti) korosztályra irányuló közösségi egészségfejlesztési tevékenységek partnerségben történő megvalósítása

1. Az egészséges táplálkozás iránti igény kialakítása, népszerűsítése, azon belül: a korszerű táplálkozási alapelvek megismertetése, étkeztetésért felelős személyek képzése, figyelemfelhívás az egészséges táplálkozás fontosságára, hiányának veszélyeire, illeszkedve a TIE alapelveihez.

2. A mindennapos testmozgás iránti igény kialakítása, erősítése: a testmozgás iránti igény kialakítása, konzultációs lehetőség szakemberekkel, sportágválasztás támogatása, sportprogramok színesítése az EFI szolgáltatásain keresztül.

3. Testi és mentális egészségfejlesztés egyéb témákban: az egészséggel kapcsolatos ismeretek és az egészség-műveltség javítására a legkülönbözőbb témákban, mint személyi higiéné, baleset-megelőzés, életmódbeli tényezők, párkapcsolatok, szexualitás, családi élet kiemelten:

- digitális/online világ veszélyeire való figyelemfelhívás, tudatos internetfogyasztási szokások kialakítása,
- a viselkedési függőségek megelőzése,

- a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése.

Egészségkockázatok csökkentésére irányuló 18 év feletti korosztály számára célcsoport

1. Rendszeres egészséges táplálkozást ösztönző közösségi programok szervezése, lebonyolítása, testsúlykontroll és egészséges táplálkozást támogató csoport működtetése,
2. Személyre szabott mozgástámogatás, mozgásra való ösztönzés, rendszeres mozgásprogramok,
3. Dohányzásról való leszokás támogatása, dohányzás leszokást támogató csoport működtetése,
4. Alkohol-betegek leszokást támogató klubszerű, önszegítő tevékenységek megvalósításának támogatása, túlzott alkoholfogyasztást megelőző csoport működtetése.

Depresszió és öngyilkosság megelőzési programok megvalósítása

1. Az egészségügyi és szociális ellátó szakemberek képzése a depresszió és szuicid veszély jobb, minél korábbi felismerése ill. a megfelelő ellátó helyre való irányítása érdekében
2. Edukáció, érzékenyítés: információ átadása, a téma irányában a megértés fokozása
3. Közösségi felvilágosítás a tekintetben, hogy az érintettek felismerjék a betegséget/veszélyt

Egyéni kockázati felmérés standard mérőeszközök segítségével:

- depresszió és szuicid veszély szűrése (rövid Beck depresszió kérdőív, Beck féle Reménytelenség skála) kérdőívekkel,
 - testtömegindex,
 - háskörfogat mérés,
 - dohányzási szokás felmérése,
 - alkoholfogyasztási szokás felmérése.
2. Egyéni kockázatfelmérés eredménye alapján utánkövetéssel
 - közösségi egészségfejlesztési programokba bevonás és/vagy
 - alapellátás felé irányítása

Egészséges életmódra vonatkozó előadások szervezése

1. Szervezett népegészségügyi (emlő-, méhnyak- és vastagbéliszűrés) szűrésekkel kapcsolatos tájékoztató, edukációs, támogatási és mozgósítási feladatok
2. Országos kampányok helyben való megvalósítása:
 - Január 3. hete: Méhnyakrák megelőzési hét

- Február 4. Rákellenes világnap
- Március 22. Víz világnapja
- Április 7. Egészség világnapja
- Április 10. Nemzeti rák ellenes nap
- Május 22. Európai elhízás elleni nap
- Június 26. Kábítószer ellenes világnap
- Június 27. Cukorbetegség világnapja
- Augusztus 1. Anyatejes táplálás világnapja
- Szeptember utolsó vasárnapja Szív világnapja
- Október 1. Emlőrák
- Október 10. Mentális egészség világnapja
- November – Movember mozgalom – Még több egészségtudatos férfit (férfiak egészségének védelme)
- November 14. Nemzetközi diabétesz nap
- November 17. Füstmentes nap
- December 1. AIDS ellenes világnap

Kommunikáció

1. Az EFI által végzett tevékenységek, szolgáltatások, feladatok átfogó megismertetése a helyi média felületein, valamint ennek népszerűsítését szolgáló eseményeken
2. Helyi programokon való megjelenés (helyi szintű lakossági programokon az EFI képviselője, programok szervezése)
3. Szervezett (emlő-, méhnyak- és vastagbélvizsgálatok) és alkalmasszerű szűrővizsgálatokkal kapcsolatos páciens tájékoztatás, edukációs és mozgósítási feladatok
3. Interneten való megjelenés, folyamatos frissítés (pl. saját honlap működtetése, aloldal frissítése, közösségi média aloldal létrehozása és frissítése, EFI által helyi szinten megvalósított programok népszerűsítése)

Az Egészségfejlesztési Iroda a városi rendezvényekhez, egészségnapokhoz csatlakozva egészségfejlesztési tevékenységgel történő részvételével kíván jelen lenni a járás városaiban.

X. SWOT analízis

Összegyűjtve és áttekintve az eddigi információinkat, elvégeztük a SWOT analízishez szükséges szempontok csoportosítását (gyengeségek, erősségek, lehetőségek, veszélyek). Ez a lépés vezet el ahhoz, hogy a helyi viszonyokra épülően lehetőségeket figyelembe véve, a szükségletekre és az igényekre válaszolva megfogalmazzuk azokat a releváns döntési kritériumokat.

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> • Fejlett infrastruktúra (Felújított Sportpálya, stb.) • Elkötelezett polgármester és önkormányzati vezetés • Községi fejlesztési koncepciók (elkészített stratégiák: Sportprogram, Esélyegyenlőségi program) • Sok sikeres fejlesztési pályázat, pályázatírói gyakorlat, jártasság. • Környezeti adottságok. • Erős civil szervezetek. • Jól működő helyi intézmények (Közösségi Ház, Könyvtár, idősek otthona) • Jó kapcsolat a helyi gazdasági szereplőkkel. • Népszerű helyi, járási hagyományteremtő rendezvények. • Kisebb közösségek erősödése. 	<ul style="list-style-type: none"> • A helyi népesség csökkenése és elöregedése. • A fiatalok elvándorlása. • Az aktív lakosok nehéz motivációja. • Zsáktelepülések. • A helyi lakosok életminősége • A lakosok túlterheltsége. • Életkilátások bizonytalansága, főleg a fiatalok számára. • Kevés egészségfejlesztési szakember.
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> • Nyertes pályázatok és a jó infrastruktúra kihasználtságának a növelése. • A helyi fejlesztési stratégiák összehangolása. • A helyi gazdasági és egészségfejlesztésben érdekelt szereplőkkel való együttműködés fokozása, erősítése. • Helyi munkalehetőségek megteremtése. • Turizmus fejlesztése, az egészségfejlesztési lehetőségeknek megfelelően, egészséges táplálkozási programok, sportversenyek. • Lakossági motivációs program a fiatalok bevonásával. • Hagyományok erősítése. • Járási szerep erősítése az egészséges életmód erősítésében, példaértékű fesztiválok, rendezvények szervezése. • A helyi vezetők egészségmagatartásának példaértékű erősítése 	<ul style="list-style-type: none"> • Lakossági érdektelenség. • A munkalehetőségek korlátozottsága, bizonytalansága • A fiatalok elvándorlása. • Szűréseken való részvétel eredménytelensége • Az információk nem kellően hatékonyak. • Az egészség érték fogalmának a lebecsülése • A lakossági túlterhelés és érdektelenség a programokon való részvételt csökkenti. • A programok nem kellő szakmai megalapozottsága a humán erőforrás miatt, s ezért hatékonyságuk nem megfelelő volta.

<ul style="list-style-type: none"> • EFI iroda további működtetése, erősítése 	
--	--

Melyik erősségünk melyik lehetőség megvalósulását segíti?

- Az elkötelezett polgármester és önkormányzati vezetés erősíteni tudja a helyi vezetők példamutató egészségmagatartását.
- A civil szervezetek összefogása létre tud hozni egy helyi példaértékű összefogást az egészséges élet feltételeinek a megteremtésében.
- A sikeres pályázatok feltételeket teremtenek a helyi turizmus, a hagyományok felelevenítésére és az erőforrások megteremtésére az egészségturizmus kialakításához.
- A népszerű hagyományteremtő rendezvények, fesztiválok segítik az egészséges életmód kialakítását, sport és táplálkozási programok népszerűsítését, mintaértékké emelését.
- A sikeres pályázatok megteremtik az alapját a kisebb közösségek szerveződéséhez
- A helyi gazdasági szereplőkkel való jó kapcsolat segíti az egészség szempontjainak figyelembe vételét a munka során.

Melyik gyengeségünk, melyik lehetőséget gátolja?

- A szűrőprogramokon a lakosság jelentős része nem jelenik meg, ezért hatékonyságuk nem megfelelő.
- A lakosság nem kellő motivációja a programok sikertelenségét okozza.
- A kevés egészségfejlesztési szakember akadály a tájékoztató előadások, csoportos foglalkozások szervezéséhez.
- Az idősödő életkor fokozza a szív és érrendszeri megbetegedések kialakulását.
- A prevenció szolgáltatások messzisége és a rossz közlekedés gátolja a részvételi lehetőséget.

Melyik erősségünk segít, hogy a veszélyt elhárítsuk?

- A jól működő helyi intézmények, kezdeményezések, programok a lakosság érdeklődését kiválthatják.
- A lakossági motivációs programmal, amelyet fiatalok végeznek, csökkenti a lakosság ellenállását.
- A helyi jó kommunikációs lehetőségekkel az egészség értékének lebecsülését csökkenteni tudjuk.
- A nyertes pályázatok, a gazdasági szereplőkkel a jó kapcsolat, a helyi fejlesztési stratégiák a munkahelyteremtést növelni tudják.
- A humán erőforrás, szakemberek meghívási lehetősége (sikeres pályázatok) segíti a programok kellő szakmai megalapozottságát.

Melyik gyengeségünk akadályoz meg bennünket a veszély elhárításában?

- A lakosok túlterheltsége passzívvá teszi a programokon való részvételt.
- Az életkilátások bizonytalansága a fiatalok elvándorlását elősegíti.
- A helyi fejlesztési stratégiák, cselekvési programok összehangolatlansága csökkenti a munkalehetőségeket.
- A megosztott egészségügyi ellátás a szűréseken való részvételt csökkenti.
- A kevés egészségfejlesztési szakember nem tudja kellően érvényesíteni az egészséges életmód elemeit a programokon.

XI. Összegzés

A járás egészségügyi ellátásának legfőbb célkitűzése, hogy megfeleljen a korral szemben támasztott szakmai elvárásoknak, mely eredményeként elvárható a lakosok jobb életminősége. A fejlesztés célja a ma érvényes egészségpolitikai irányzat szerint a járóbeteg ellátás felé fordul, valamint az egészséges életmód és ennek érdekében tett megelőzésnek van prioritása. A Mezőtúri Kórház és Rendelőintézet, valamint az alapellátásban dolgozó szakemberek meghatározó szerepet töltenek be a járás egészségügyi ellátásában. A közép- és hosszú távú stratégiában fejlődést jelent az egészséges életmód lakosság közeli preferálása. A megelőzés

fejlesztésével a nemzetközi normákhoz igazodik ellátásunk, így a mai kor társadalmi igényeinek megfelelően strukturális feltételrendszerünk is bővül, ami azért is elengedhetetlen, mert az egészségügyi közkiadások az elkövetkező években várhatóan nem növekednek. Különösen fontos, hogy ebben a helyzetben milyen stratégiával kezeljük azt a gazdasági és társadalmi kihívást, hogy a jelenlegi egészségügyi finanszírozás mellett Magyarország lakosságának egészségi állapotában ne következzen be további romlás.

Szükség van az elavult szervezeti struktúra megváltoztatására. Hosszútávon elengedhetetlen, hogy a térség egészségügyi ellátása megfeleljen a változó morbiditási és mortalitási mutatóknak. Lényegesen nagy szerep tulajdonítható a lakosság egészségi állapotában az életmódnak, a táplálkozási szokásoknak, a szociális- és munkakörülményeknek.

A betegség előtti feladatok lényeges megerősítése is szükséges. A megbetegedés előtt az egészségmegőrzés, betegség megelőzés, szűrés és definitív ellátást nyújtó járóbeteg szakellátás jelentheti a megoldást és annak ösztönzése, hogy az elérhető szűrővizsgálatokat széles körben vegyék igénybe a lakosok.

Az egészségfejlesztés nem csupán az egészségügy feladata, átfogó társadalmi és politikai tevékenység, mely magában foglalja az egyének ismereteinek és készségeinek fejlesztését, a közösségek aktív részvételét, valamint az egészséges, illetve egészséget támogató környezet kialakítására irányuló társadalmi, jogszabályi és gazdasági háttérfeltételek biztosítását, kialakítását.

A közösségi szintér az egészségfejlesztés célterülete. A szintér szükségképpen célterülete az egészségfejlesztésre irányuló tevékenységnek. Természetének, tulajdonságainak függvényében alakul a konkrét egészségfejlesztési tevékenység jellege, az alkalmazott eszközök megválasztása, a várható hatékonyság.

Prioritások, javaslatok:

- Kórház, alapellátás, Nemzeti Népegészségügyi Központ, és az önkormányzatok szoros együttműködése
- Egészségfejlesztéssel foglalkozó szervezetek összefogása és a programok közös szervezése
- Egészségtudatos előadások

- Sportolási lehetőségek támogatása, biztosítása: futópályák kialakítása, street workout pályák (kondiparkok) bővítése, vízitorna lehetőségének biztosítása, uszoda fejlesztése
- Egészségtudatos magatartás népszerűsítése
- Iskolában egészséggel kapcsolatos ismeretek terjesztése és jogszabályi háttér rendezés
- Gazdasági, társadalmi háttér javítása
- Egészséges táplálkozás ismereteinek bővítése a lakosság körében: vízivás, helyi termékek preferálása, mintaétrend összeállítása
- Felvilágosító programok, előadások hatékonyabbá tétele, különböző versenyek szervezésében való részvétellel, azok mentorálása, díjazásának támogatása
- Alkohol, dohányzás, kábítószer használat visszaszorítása
- További kerékpárutak megépítésével a helyi közlekedés átformálása
- Munkahelyi egészségfejlesztés előmozdítása nagyobb létszámú munkahelyek vezetőivel összefogásban
- Egészségkommunikációban való együtt működés fejlesztése, hogy minél több lakos értesülhessen a járásban szervezett programokról és lehetőségekről
- Szűrővizsgálatok elérhetőségének bővítése
- A szűrések alkalmával napvilágra került gyakori megbetegedések megelőzéséről szóló programok szervezése.
- A kiszűrt egyének folyamatos gondozása házi orvos segítségével, a házi orvosok szűrésekben való részvétele érdekeltiségének növelése különböző támogatások kitűzésével.
- A házi orvosi betegfogadó-rendszer javítása a lehetőségek szerint
- Az egyén felelősségét hangsúlyozni, növelni saját egészsége érdekében. Ennek önkormányzati tájékoztatóban cikkek formájában történő megjelentetése, kvízek rejtvények beszúrása, nyeremények támogatása.
- Folyamatos, komplex egészségfelmérés a lehetőségek függvényében.
- A kulcsszereplők –lakosok, egészségnevelők, tanárok, orvosok, védőnők, stb.- fokozatos bevonása a gyakorlati teendőkbe az egészségfejlesztés területén.

- A fenntarthatóság érdekében az adatok változásainak nyomon követése a nyilvántartások, ellenőrző vizsgálatok alapján.
- További együttműködés a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Kormányhivatal, Mezőtúri Járási Hivatal Népegészségügyi Osztályával:
 - Szülők akadámiája, melynek célja, hogy a prevenciós jellegű előadások közvetlenül a szülőkhöz jussanak el
- Mentális egészség lehetőségének elősegítése, a Mezőtúri Egészségfejlesztési Iroda és Lelki Egészség Központ által elkészített előadások propagálása:
 - Depresszió megelőzése
 - Depresszióval kapcsolatos edukáció
 - Megküzdés a gyásszal
 - Kiegész megelőzése és kezelése
 - Tudatos jelenlét
 - Asszertív kommunikáció
 - Iskolai bántalmazás
 - Impulzus kontroll
- Pályázati lehetőség keresése szűrőeszközök beszerzésére, szűrést végző szakemberek bérköltségének fedezésére, egészségnapok szervezésére, például:
 - Tölthető és hordozható ultrahangos csonttrikulás szűrő készülék
 - Non – kontakt automata szemnyomásmérő
 - Spinal Mouse (gerinc egér, mely ultrahang segítségével láthatóvá teszi a gerincferdülést).

A fentiek figyelembevételével az egészségfejlesztési programjainkat az edukáció, az egészségmagatartás változáson túl a rizikótényezők feltárására, valamint a felismerési és a döntési folyamatokhoz szükséges információk érhető átadására alapozzuk, mind a munkahelyi, mind az egyéni vagy csoportos egészségfejlesztésben.

Az egészségterv megvalósulásának folyamatos vizsgálata, felülvizsgálata szükséges. A célok megvalósításához szükséges bevonni az alábbi szereplőket:

- Mezőtúri Járás Önkormányzatai
- Mezőtúri Járás Közös Önkormányzati illetve Polgármesteri Hivatalai

- Mezőtúri Városi Kórház és Rendelőintézet
- Egészségfejlesztési Iroda
- Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Kormányhivatal Mezőtúri Járási Hivatal Népegészségügyi Osztálya
- Mezőtúri Járás háziorvosai, házi gyermekorvosai, fogorvosai, iskolaorvosai, védőnők
- Mentőszolgálat
- Közoktatási és köznevelési intézmények
- Mezőtúri Közművelődési és Sport Közhasznú Nonprofit Kft.
- Berettyó-Körös Többcélú Társulás Szociális Szolgáltató Központ
- Gyógyszertárak
- Munkahelyek
- Civil szervezetek
- Lakosság

Az egészségi állapot minősége döntően meghatározza életkilátásainkat, életminőségünket, jövőnket, ezért fontos, hogy mind egyéni, mind közösségi szinten törekedjünk arra, hogy a lakosság egészségtudatossága növekedjen, az egészségi állapotunk megfelelő szinten tartható legyen. Ehhez nyújt segítséget az egészségterv, mely meghatározza az alapvető célokat, prioritásokat, a feladatunk pedig az, hogy ezt minőségi tartalommal, megfelelő intézkedésekkel feltöltsük, elősegítsük a megvalósulását.

Mezőtúr, 2024. február 22.